

OSMANLI ARAŐTIRMALARI

XXX

NeŐir Heyeti - Editorial Board

Halil İNALCIK - İsmail E. ERÜNSAL

Heath W. LOWRY - Feridun EMECEN

Klaus KREISER - Bilgin AYDIN

THE JOURNAL OF OTTOMAN STUDIES

XXX

İstanbul - 2007

XVI. YÜZYILDA OSMANLI EYALET DEFTERDARLIKLARININ ORTAYA ÇIKIŞI VE GELİŞİMİ

Bilgin AYDIN - Rifat GÜNALAN*

Eyalet defterdarlıklarının teşekkülü, defterdarlık personeli ve bu defterdarlıklara XVI. yüzyılda yapılan tayinlerin incelendiği bu çalışma, XVI. yüzyıl ruus defterleri esas alınarak hazırlanmıştır. XVI. yüzyılın ortalarından Tanzimat'a kadar geçen süre içerisinde Divan-ı Hümayun'da tayinlerle ilgili işlemleri ruus ve tahvil kalemleri gerçekleştiriyordu. Bu iki kalem tarafından yapılan tayin işlemleri de bu kalemlerin tuttuğu ruus ve tahvil ahkam defterlerine kaydediliyordu. Çalışmamızda 954-1001 tarihleri arasına ait 47 adet ruus defteri taranarak eyalet defterdarlarının ve defterdarlık personelinin tayin kayıtları tespit edilmiş ve bunların transkripsiyonları hazırlanarak eyalet defterdarlıklarının ortaya çıkışı ve gelişimi hakkında bilgi verilmiştir.

Osmanlı tarihçiliğinde eyalet defterdarlıklarının kuruluşu ve teşkilat yapısının gelişimi üzerine günümüze kadar yapılan çalışmaların sayısı son derece mahduddur. Bu teşkilatın nasıl ortaya çıktığı ve geliştiği de bilinmemektedir. Eyalet defterdarlıkları konusuna temas eden tarihçilerimizden ilki İsmail Hakkı Uzunçarşılı olmuştur.¹ Uzunçarşılı, merkez defterdarlıklarının kuruluşunu anlatırken Yavuz Sultan Selim'in fetihleri sonucunda taşrada merkezi Halep olmak üzere Arap ve Acem defterdarlığının teşekkül ettiğini

* Marmara Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü.

¹ İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *Osmanlı Devleti'nin Merkez ve Bahriye Teşkilatı*, TTK. Ankara 1988, s. 325-6

ve daha sonra da bu defterdarlığın muhtelif eyalet defterdarlıklarına bölünmesi sonucunda eyalet defterdarlıklarının ortaya çıktığını öne sürer. Uzunçarşılı'ya göre aynı gelişme merkez defterdarlıklarından olan Anadolu defterdarlığında da yaşanmış ve Rum ve Karaman eyalet defterdarlığı da Anadolu defterdarlığından ayrılarak kurulmuştur. Uzunçarşılı bu konuda bir kaynak göstermediği için ileri sürdüğü görüşlerin neye dayandığını tesbit edemiyoruz. Fakat ruus defterleri üzerinde yaptığımız araştırmalar, Arap ve Acem defterdarlığı ile Anadolu defterdarlığından ayrılan eyalet defterdarlıklarının, Uzunçarşılı tarafından ayrılış tarihi olarak verilen tarihlerden çok daha önce mevcut olduğunu göstermektedir. Dolayısıyla eyalet defterdarlıklarının kuruluş tarihlerinin daha detaylı olarak araştırılması gerekmektedir.

Eyalet defterdarlıkları üzerine yapılan yeni araştırmalardan biri de Erol Özvar'ın taşra maliyesindeki değişim sürecini incelediği doktora tezidir². XVII. Yüzyılda Osmanlı Taşra Maliyesinde Değişim: Rum Hazine Defterdarlığından Tokat Voyvodalığına Geçiş adını taşıyan bu tezde Özvar, Rum eyalet defterdarlığının kuruluşunu incelemiş ayrıca 951-952 ve 961 tarihli iki mühimme defterini esas alarak bu tarihlerde mevcut olan eyalet defterdarlıklarının bir listesini vermiştir.

Cornell Fleischer ise *Tarihçi Mustafa Âli* isimli çalışmasının sonunda merkez defterdarlıklarının doğuşuna temas etmiş ve tarihçinin üstlendiği görevler dolayısıyla eserinin bazı bölümlerinde eyalet defterdarlıklarından da bahsetmiştir.³

² XVII. Yüzyılda Osmanlı Taşra Maliyesinde Değişim: Rum Hazine Defterdarlığından Tokat Voyvodalığına Geçiş, Basılmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul, 1998. Erol Özvar'ın tezinin bir özetini de XIII. Türk Tarih Kongresi'ne sunduğu bir tebliğde görmek mümkündür: "XVII. Yüzyılda Osmanlı Taşra Maliyesinde Değişim: Rum Eyaletinde Hazine Defterdarlığından Tokat Voyvodalığına Geçiş", XIII. Türk Tarih Kongresi Ankara, 4-8 Ekim 1999, Kongreye Sunulan Bildiriler, III. cilt, III. kısım, Ankara, 2002, s. 1605-1634.

³ Cornell H. Fleischer, *Tarihçi Mustafa Âli Bir Osmanlı Aydın ve Bürokrati*, İstanbul, 1996.

Bu çalışmada ise merkezi Halep'te olan ve taşra eyalet defterdarlıklarının ilkinin teşkil eden Arap ve Acem defterdarlığının kuruluşu yeni bilgi ve belgelere dayalı olarak incelenmiş ayrıca ruus defterleri esas alınarak eyalet defterdarlıklarının ortaya çıkışı, gelişim süreci ve eyalet defterdarlık kadrosunun oluşumu ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Eyalet defterdarlığı öncesinde taşra malîyesi: Mal Defterdarları ve Nazır-ı Emvaller

Osmanlı Devleti'nde eyalet defterdarlıkları teşekkül etmeden önce taşrada *defterdar*, *mal defterdarı* ve *nazır-ı emval* adı verilen ve merkezi hazineye karşı sorumlu olan maliye görevlileri mevcuttu. Bunlar arasında *mal defterdarı* pek çok kaynakta bir maliye görevlisi unvanı olarak kaydedilmekte olup Anadolu'da XIV. Yüzyıldan itibaren görülmeye başlanmış ve eyalet defterdarlıkları kurulduktan sonra eyalet defterdarları için de kullanılan bir unvan olmuştur⁴.

Defterdarların yetki ve sorumluluklarıyla ilgili ilk hukuki düzenlemelerin yapıldığı *Fatih Kanunnamesi*'nde⁵ *mal defterdarı* unvanı da geçmekte-

⁴ Gerek Fatih döneminde gerekse ondan önce fethedilen Anadolu beyliklerine ait idari bölgeler sancak haline getirilerek Osmanlı idaresine bağlandığında bu beyliklerde mevcut mali sistem Osmanlılarca devam ettirilmişti. Beyliklerin mali sistemi ise İlhanlı ve Selçuklu tesiri altında şekillenmişti. Germiyanlı Şeyhoğlu Mustafa isimli şairin Osmanlı hizmetine girmeden önce Germiyan oğlu Süleyman Şah'ın defterdar ve nişancılığı hizmetinde bulunduğu bilinmektedir. (Uzunçarşılı, *Merkez ve Bahriye Teşkilatı*, s. 325-6.) Fuat Köprülü, Yazıcıoğlu Ali'nin-*Selçuknamesi*'ne istinaden II. Murat devrinde mal deftercisi veya mal defterdarı adıyla bir görevlinin bulunduğunu, ileri sürmektedir. (*Bizans Mütesseselerinin Osmanlı Mütesseselerine Tesiri*, s. 204.) Defterdarların biyografisine dair yazdığı eserde Mehmed Zeki Pakalın ilk defterdar olarak gösterdiği Titrek Sinan Çelebi'nin Amasya'da defterdar iken İstanbul'un fethini müteakip Fatih tarafından 857/1454 tarihinde defterdar olarak tayin edildiğini söylüyor (Mehmet Zeki Pakalın, *Maliye Teşkilatı Tarihi (1442-1930)*, Maliye Bakanlığı Tetkik Kurulu Yayını, Ankara 1977, c. 1, s. 55; *Tarih-i Ebu'l-Fethi*'de Ditrık (Titrek) Sinan'ın defterdar olması, Mahmud Paşa'nın görevinden ayrılmasıyla irtibatlandırılıyor ve bunun Sinan'ın hasedi sonucu olduğu söyleniyor. Tursun Bey, *Tarih-i Ebu'l-Fethi*, Neşreden Mertol Tulum, İstanbul, 1977, s. 100.)

⁵ "Ve cümle malım defterdarları malımın vekilleridir. Kabz u bastı anlara mufavvazdır ve cümle küttabın azl u nasbı anlara mufavvazdır". Abdulkadir Özcan, "Fatih'in Teşkilat Kanunnamesi ve Nizam-ı Alem için Kardeş Katli Meselesi", *Tarih Dergisi*, 33 (1982), s. 36.

dir⁶. Kanunname'de geçen mal defterdarları muhtemelen sancakların mali işlerinden sorumlu olan defterdarlar olmalıdır. Kanunname'de "mal defterdarların Asitane-i Saâdetimde olan ağalarımın yukarıdurlar ve yukarı otururlar ve cümle sancak beylerinden yukarıdur ve yukarı otururlar" denilmektedir. Kanunname, mal defterdarlarının hem Asitane'de hem de taşrada (memâlik-i mahrûsada) mevcut olduğunu ve bunların "mertebede, oturmakta ve elkabda beraber" kabul edildiğini ifade etmektedir. Mal defterdarları devlet gelirlerini toplamaya ve katiplerin tayin ve azline de yetkilidir⁷. Kanunname'nin ayrıca mal defterdarlarını beylerbeyi, defterdar ve nişancı olabilecek gruplar arasında sayması da mal defterdarlığının yüksek konumunu göstermektedir. Kanunnameye göre mal defterdarları terfi ederlerse başdefterdar olabilirler. Mal defterdarlığı vazifesine ise defter emini, şehremini, reisülküt-tab, Rumeli defter kethüdası, 300 akçe maaşlı kadı yahut sahn müderrisi gibi yüksek rütbeli görevliler tayin edilirdi. Kanunname'de başdefterdarın 90.000 akçe, mal defterdarının ise 80.000 akçe ile tekaüd olacağını belirtilmesi de mal defterdarlığının önemini ortaya koymaktadır.

Mal defterdarları taşrada devlet adına toplanacak çeşitli ayni ve nakdi vergileri toplayarak merkeze gönderirlerdi. Mal defterdarlarının tahsil ettiği devletin tımar sistemi dışındaki başlıca gelir kaynakları; cizye, bac, gümrük resimleri, tuzlalar, darphaneler, madenler, hamamlardan tahsil edilen vergiler, tahıl ve çeltik vergisinden ibaretti⁸.

⁶ Özcan, "Fatih'in Teşkilat Kanunnamesi...", s. 31-51; Akgündüz, *Osmanlı Kanunnameleri ve Hukuki Tahlilleri, 1. Kitap Osmanlı Hukukuna Giriş ve Fatih Devri Kanunnameleri*, İstanbul, 1990, s. 317-332.

⁷ Özcan, "Fatih'in Teşkilat Kanunnamesi...", s. 36.

⁸ Devletin bu tür gelirlerini gösteren ve genellikle bütçe adı verilen muhasebe icmal defterleri taşrada devlet adına toplanan muhtelif vergilerin bir listesini de ihtiva eder. Bu türdeki defterlerin en eski örneklerinden biri olan fakat Osmanlıca orijinali günümüze ulaşmamış bulunan 1475 yılına ait İtalyanca bir muhasebe icmalı Osmanlı Devlet gelirlerinin vilayetlere göre dağılımını göstermektedir (İnalçık, *Osmanlı İmparatorluğu'nun Ekonomik ve Sosyal Tarihi*, İstanbul, 2000, s. 93-4).

Taşra maliyesinde mal defterdarlarından sonra yeni bir mali görevli olarak XVI. Yüzyılın başlarında *nâzır-ı emvaller* karşımıza çıkmaktadır⁹. Nâzır-ı emvâl unvanına ilk olarak 1527 tarihli bir eyalet ve sancak tevcih defterinde rastlanmaktadır. Bu deftere göre Mısır eyaleti maliyesini Canım adlı bir nâzır-ı emvâl 400.000 akçe ile idare etmektedir. Unvanın ilk defa Mısır eyaletinde görülmesi kökeni hakkında da bir fikir vermektedir. Nazır-ı emval unvanına Mısır'dan sonra Sivas (Rum) ve Erzurum'da da rastlanmaktadır. 963/1566 tarihli bir deftere göre Sivas'ta bir nâzır-ı emvâl bulunmakta ve Erzurum nâzır-ı emvali de Erzurum defterdarı tayin edilmektedir¹⁰.

Nâzır-ı emval eyaletlerdeki devlet hazinesine ait gelirleri tahsil eder ve eyalet için harcama yapabiliyordu. Nazır-ı emval genellikle merkezden atanan bir maliye görevlisiydi. Eyalet Beylerbeyi ve defterdarı da nâzır-ı emvâllik görevini uhdesinde bulundurabiliyordu¹¹. Nazır-ı emvallerin bazıları da kadılarından seçiliyordu.

Nazır-ı emval eyalette miri gelirlere nezaret eder, mukataa gelirlerini toplar, toplanan gelirleri devlet hazinesine gönderir gerektiğinde de miri gelirleri mahallinde harcardı. Mukataaların iltizama verilmesinde divana arzda bulunan nazır-ı emval, mültezimlerin muhasebesini de tanzim ve tasdik ederdi. Nazır-ı emvallerin yetki alanları, bölgelere ve dönemlere göre farklılıklar gösterebiliyordu. Bazı nazır-ı emvaller tek bir mukataa biriminden sorumlu iken bazıları bütün bir eyaletin has gelirlerinden sorumlu olabiliyordu. Bir eyalette hazine defterdarlığı teşkil edildikten sonra da nazır-ı emvâllik müessesesinin de devam ettiği görülmektedir. Devlet miri gelirlerin toplan-

⁹ Fatih Kanunnamesi'nde defterdarın yetkilerini tesbit eden maddede "ve başdefterdar cümle mâlının nâzır olup umûr-ı âlem ana müfevvazdır" denilmektedir. Burada bir unvan olarak kullanılmasa bile bir tarih ıstılahı olarak nâzır kelimesinin geçmesi önemlidir. Ahmed Akgündüz, *Osmanlı Kanunnameleri*, İstanbul 1990, c.1, s. 327.

¹⁰ Özvar, age, s.10

¹¹ Seyyid Muhammed es-Seyyid, *XVI. Asırda Mısır Vilayeti*, İstanbul 1990, s. 227-239; Özvar, s.10.

masını güvence altına almak için doğrudan beylerbeyi veya defterdarı nazır-ı emval nasb edebiliyordu¹².

Nazır-ı emvâller yetkili oldukları bölgelerin nezâret görevini iltizam usûlüyle alabiliyorlardı. Bu durum da bazı suistimalleri gündeme getiriyordu. Karaman bölgesi müfettişliğini de uhdesinde bulunduran Larende kadısı Nuh Efendi, 989 yılında Divan'a gönderdiği bir mektupda bu durumdan şikayetçi olmaktadır.¹³ Nuh Efendi'ye göre nazır tayin olunanların yegane maksadı yolsuzluk için mukataaları kendi adamlarına vermek (mücerred ekl için mukâtaayı kendü kullarına virüp) ve gelirleri çok düşük göstererek büyük kazançlar elde etmekte. Müfettişi olduğu bölgenin 200 yükden fazla bakayası olduğunu ifade eden Nuh Efendi, Karaman mukataalarına Tarsus ve Kırşehir sancakları ilhak edilip müstakil bir mal defterdarlığının teşkilini teklif etmektedir. Nuh Efendi'nin çevresinden ve Karaman zaimlerinden Mustafa, Divan'a gelerek Nuh Efendi'nin 100 bin akçe gelirle mal defterdarı olması ve kendisinin de Dergâh-ı âlî çavuşluğuna tayini durumunda vilayetin her sene kıstü'l-yevmi 40 yük akçe iken bunu 60 yük akçeye çıkaracağı taahhüdünde bulunmuş ve bunu başaramazsa defterdarlık ve çavuşluğun kendilerinden geri alınmasını teklif etmişti. Yapılan bu teklif "vech-i makbûl ile tedârik oluna" denilerek kabul edilmişti. Eğer teklifi verenler "hakkından gelmezlerse küfelâdan alınup defterdarlık ve çavuşluk" verilmeyecekti.

Belgeden anlaşıldığına göre Karaman vilayetinde daha önceden mevcut olduğunu bildiğimiz¹⁴ defterdarlık görevi sonradan kaldırılmış ve 989 tarihinde Nuh Efendi ve Zaim Mustafa'nın teklif ve talebiyle yeniden teşkil edilmişti. Nuh Efendi ve Zaim Mustafa'nın teklifinden vilayetin iktisadi durumu ve yolsuzlukların boyutu hakkında da fikir edinebiliyoruz. Bölgenin

¹² Özvar, age, s.19

¹³ Başbakanlık Osmanlı Arşivi, Kamil Kepeci Ruus 239 (Bundan sonra K. Ruus kısaltmasıyla gösterilecektir), 28 Şevval sene 989, s. 203.

¹⁴ 22 Safer 966 tarihli bir ruus kaydı (Kepeci 216, s. 33) Karaman defterdarlığına Abdi Ağa adlı bir zaimin tayin edildiğini göstermektedir. 989 tarihli belgeden 23 yıl önceye ait bu tayin kaydı Karaman defterdarlığının çok daha önceden mevcut olduğunu göstermektedir.

200 yük geliri olduğunu tahmin eden Nuh Efendi Zaim Mustafa'yla birlikte yıllık 40 yük olan iltizam bedeli için 60 yük teklif etmektedir. Bu görevin nasıl sonuçlandığını bilmiyoruz. Fakat üç sene sonra¹⁵ Karaman defterdarlığına Defter Emîni Mustafa Çelebi tayin olunduğuna göre Nuh Efendi bu görevde umduğunu bulamamış olmalıdır.

Nazır-ı emvâllik müessesesi eyalet defterdarlıklarının kurulmasıyla tamamen ortadan kalkmamıştır. XVI. yüzyılın sonlarında müstakil defterdarlık teşkil edilen eyaletlerde nazır-ı emvallerin de mevcut olduğu görülmektedir.

Eyalet Defterdarlıklarının Ortaya Çıkışı

Osmanlı eyalet defterdarlıklarının teşekkülü bakımından Yavuz Sultan Selim'in Doğu Anadolu ve Suriye'yi Osmanlı topraklarına katmasından sonra buraların mali işlerine bakması için merkezden uzak, *Arap ve Acem Defterdarlığı* adıyla merkezi önce Şam sonra Halep olan bir defterdarlık teşkil etmesi bir dönüm noktası teşkil etmiştir¹⁶. Rumeli ve Anadolu'nun mali işlerine bakan defterdarlıklar merkezde teşekkül etmiş ve buna yine merkezde şikk-ı sâni ismiyle üçüncü bir defterdarlık eklenmişken Arap ve Acem defterdarlığının yönetim merkezinin Halep olması, taşrada merkezden bağımsız bir mali teşekkülün ortaya çıkması bakımından önemli bir gelişme olmuştur. Arap ve Acem defterdarlığının kuruluş tarihi kesin olarak bilinmemektedir. Tarihçi Hüseyin Hüsameddin, *Nişancılar Durağı* adlı eserinde Abdülkerim Abdi Bey'in 923/1517 yılında Halep'in fethi üzerine "Halep defterdar ve muharrirliğine" tayin edildiğini söyler.¹⁷

Arap ve Acem defterdarlığı, kontrol ettiği gelirler bakımından büyük bir bölgenin sorumluluğunu üstlenmişti. Merkezden bağımsız eyalet defterdarlıklarının çoğalması sonucu Arap ve Acem defterdarlığı da yeni eyalet defterdarlıklarına bölünmüş ve böylece yetkileri bakımından sınırlı bir eyalet

¹⁵ K Ruus, s. 236, 22 Rebiu'l-evvel sene 992'de.

¹⁶ Uzunçarşılı, *Merkez Teşkilatı*, s.327.

¹⁷ Hüseyin Hüsameddin, *Nişancılar Durağı*, İSAM Kütüphanesi, no: 9752. s.20.

defterdarlığı halini almıştır. İsmail Hakkı Uzunçarşılı, Arap ve Acem defterdarlığının, 981/1574'ten biraz evvel beş yeni eyalet defterdarlığına ayrıldığını ifade etmekte, Mübahat Kütükoğlu ise, aynı defterdarlığın II. Selim'in ilk yıllarında (II. Selim'in saltanatı 1566-1574), sırasıyla Halep merkez, Diyarbakır, Şam, Erzurum, ve Trablusşam olarak beş eyalet defterdarlığına ayrıldığını belirtmektedir¹⁸. Ancak son dönemlerde yapılan araştırmalar ve bulduğumuz yeni ruus kayıtları bu eyalet defterdarlıklarının daha önceden oluşturulduğunu göstermektedir¹⁹. Mevzuyla ilgili olarak ruus defterleri üzerinde yaptığımız incelemeler neticesinde Arap ve Acem defterdarlığından ayrılan eyalet defterdarlıklarının Uzunçarşılı ve Kütükoğlu'nun belirttiği tarihlerden daha önce mevcut olduğunu gösteren tayin kayıtları tespit ettik. Mesela; Uzunçarşılı eserinde bu konu hakkında "... Arap ve Acem defterdarlığı müteaddit kısımlara ayrıldı. Evvela Diyarbakır, sonra Şam ve daha sonra Erzurum ve Trablusşam ayrılarak bu suretle Arap ve Acem defterdarlığı beş eyalet defterdarlığına taksim edilmiş oldu" demiştir²⁰. Uzunçarşılı yukarıda Diyarbakır'ın Arap ve Acem defterdarlığından ayrılan ilk defterdarlık olduğunu belirtmiştir. Ancak mühimme defterlerinde daha önce tesbit edilen bazı belgeler ile ruus defterlerinde tespit ettiğimiz iki tayin kaydı hem Şam defterdarlığının Diyarbakır'dan önce mevcut olduğunu hem de zikredilen defterdarlıkların Uzunçarşılı ve Kütükoğlu'nun verdiği tarihlerden önce de faa-

¹⁸ Uzunçarşılı, *Merkez Teşkilatı*, s. 330; Kütükoğlu, "Defterdar", *DİA*, c.9, s.94-96.

¹⁹ Osmanlı eyalet defterdarlıkları hakkında en eski tarihli iki mühimme defterinden faydalanan Erol Özvar, bu defterlerde rastlamış olduğu eyalet defterdarlıkları hakkında şu bilgileri vermiştir, "Günümüze ulaşmış h. 951/m. 1544-45 tarihli en eski Mühimme defterine göre o tarihlerde Bağdat, Diyarbakır ve Budin'de mal ya da hazine defterdarlarının bulunduğu görülmektedir. Bu defterlerden biraz daha geç tarihli, h. 961-62/m. 1554-55 tarihine ait bir Mühimme defterinde ise Diyarbakır, Bağdat ve Budin'e ilaveten Halep'te hazine defterdarlığına tesadüf edilmektedir. 2 nolu Mühimme defterinde ise Rum (Sivas) eyaletinde hazine defterdarına rastlanmasa da Sivas kadısının o sıralarda Sivas eyaletinin nâzir-ı emvâlî olduğu anlaşılmaktadır", Erol Özvar, "XVII. Yüzyılda Osmanlı Taşra Maliyesinde Değişim: Rum Eyaletinde Hazine Defterdarlığından Tokat Voyvodalığına Geçiş", *XIII. Türk Tarih Kongresi Ankara, 4-8 Ekim 1999, Kongreye Sunulan Bildiriler*, c. III, kısım. III, Ankara 2002, s. 1605-1607, 1606.

²⁰ Uzunçarşılı, Diyarbakır eyaleti defterdarlığının 981/1573 tarihinde mevcut olduğunu bir mühimme kaydına istinaden göstermiştir. Uzunçarşılı, *Merkez Teşkilatı*, s. 330.

liyetlerine devam ettiğini göstermektedir²¹. Kepeci 211 nolu ruus defterindeki bir tayin kaydı, eskiden hazîne-i amire defterdarı olan Hayreddin Bey'in 120 bin akçelik zeametle 19 Cemaziye'l-evvel 961/ 22 Nisan 1554 tarihinde yani Uzunçarşılı'nın verdiği tarihten 19 yıl önce Diyarbekir vilayetine defterdar tayin edildiğini göstermektedir²². Şam defterdarlığına ait 17 Rebiu'l-ahir 954/6 Haziran 1547 tarihli tayin kaydı ise; Dergah-ı mualla çarşılarından Salih Hoca olarak tanınan Şücaa'nın Şam defterdarlığına tayiniyle ilgili olup²³ bu kayıt da Şam defterdarlığının Diyarbakır'dan önceki bir tarihte mevcut olduğunu göstermektedir. Dolayısıyla bu belgeler bu iki eyalet defterdarlığının yukarıda ifade edilen tarihlerden en az 20-30 yıl öncesinden Arap ve Acem defterdarlığından ayrıldıklarını göstermektedir. Arap ve Acem defterdarlığından ayrılan diğer defterdarlıklardan Erzurum ve Trablusşam'a ait 23 Receb 981/18 Ekim 1573²⁴ ve 22 Safer 992 /5 Mart 1584²⁵ tarihli tayin kayıtları bu iki defterdarlığın da Uzunçarşılı ve Kütükoğlu tarafından verilen tarihlerden önce müstakil defterdarlıklar halinde teşekkül etmiş olduğunu ispat etmektedir. Ruus defterleri üzerinde yaptığımız araştırmalar neticesinde 954-990/1547-1582 tarihleri arasında Arap ve Acem defterdarlığından ayrılan defterdarlıkların dışında Bağdat²⁶, Basra²⁷, Mısır²⁸, Cezayir²⁹, Zülkadiriye³⁰ ve Yemen³¹ eyalet defterdarlıklarının da mevcut olduğunu buralara yapılan tayinler dolayısıyla tespit ettik.

²¹ Kuruluş tarihini bilmediğimiz Diyarbekir defterdarlığının 1544-45 tarihinde mevcut olduğunu gösteren kayıtlar için bkz: Özvar, "XVII. Yüzyılda Osmanlı Taşra Maliyesinde Değişim: Rum Eyaletinde Hazine Defterdarlığından Tokat Voyvodalığına Geçiş", *XIII. Türk Tarih Kongresi Ankara, 4-8 Ekim 1999, Kongreye Sunulan Bildiriler, c. III, kısım III*, Ankara 2002, s. 1605-1607, 1606.

²² K. Ruus, nr. 211, s. 84.

²³ K. Ruus, nr. 208, s. 98.

²⁴ K. Ruus, nr. 224, 382.

²⁵ K. Ruus, nr. 242, s. 182.

²⁶ K. Ruus, nr. 208, s. 10.

²⁷ Mühimme Defteri, nr. 2, s. 66.

²⁸ K. Ruus, nr. 218, s. 38.

²⁹ Mühimme Defteri, nr. 4, s. 36.

³⁰ Mühimme Defteri, nr. 2, s. 44.

³¹ K. Ruus, nr. 238, s. 12.

Arap ve Acem defterdarlığı beş eyalet defterdarlığına ayrıldıktan sonra merkez defterdarlıklarından olan Anadolu defterdarlığında da benzer bir gelişme meydana gelmişti. Uzunçarşılı, Arap ve Acem defterdarlığından sonra Rum ve Karaman eyalet defterdarlıklarının da Anadolu defterdarlığından ayrıldığını ve bunların 992/1584 yılının başlarında müstakil eyalet defterdarlıkları haline geldiğini ifade etmektedir³². Ancak ruus defterleri üzerinde yaptığımız incelemelerde Karaman eyalet defterdarlığının 22 Safer 966/4 Aralık 1558 yılında yani yukarıda verilen tarihten 26 yıl önce müstakil bir defterdarlık halinde mevcut olduğunu tespit ettik³³. Ayrıca 963-988 tarihleri arasında Rum ve Karaman dışında Anadolu'da yeni eyalet defterdarlıklarının bulunduğunu görmekteyiz. Bunları; Van³⁴, Maraş³⁵, Kars³⁶ şeklinde sıralayabiliriz.

Yukarıdaki gelişmelerin de gösterdiği üzere Osmanlı Devlet merkezinde teşekkül etmiş üç büyük merkez defterdarlığı bulunurken yeni fetihlerle eyalet sayısı artmış ve bu artış, merkez dışında ve merkezden çok uzak eyaletlerde, merkezi maliyeti temsil eden yeni eyalet teşkilatlarının kurulması sonucunu doğurmuştur. Bu şekilde yeni oluşturulan eyaletlerde beylerbeyinden tamamen bağımsız hareket eden ve merkeze karşı sorumlu olan eyalet defterdarlıkları tesis edilmeye başlanmıştır.³⁷ Merkezde teşekkül etmiş Rumeli ve Anadolu eyalet defterdarlıkları, maliyenin merkezi denetimi hususunda karşılaştığı sorunlar ve para transferinin güçlüğü sebebiyle mali alandaki yetkilerini yavaş yavaş eyalet defterdarlıklarının ihdasıyla taşraya devretmiştir.

³² Uzunçarşılı, *Merkez Teşkilatı*, s. 330.

³³ K. Ruus, nr. 216, s. 33; Uzunçarşılı'nın Rum vilayeti için verdiği tarihten yaklaşık altı yıl önce Rum defterdarlığının mevcut olduğunu ise Erol Özvar'ın çalışması göstermektedir. ("XVII. Yüzyılda Osmanlı Taşra Maliyesinde Değişim", s. 163)

³⁴ Mühimme Defteri, nr. 4, s. 50.

³⁵ Mühimme Defteri, nr. 8, s. 92.

³⁶ K. Ruus, nr. 237, s. 101.

³⁷ Nejat Göyünç, "Osmanlı Devleti'nde Taşra Teşkilatı", *Osmanlı*, c. 6, Ankara 1999, s. 79.

Eyalet Defterdarlıklarının Teşkilat Yapısı

Eyaletlerdeki hazine defterdarlıkları merkezdeki defterdarlıkların küçük bir temsili olarak oluşturulmuştur. Buralarda da defterdar, muhasebeci, ruznameci, mukâtaacı, tezkireci, mukabeleci, katip ve şakirtler görev yapmakta ve bunlar merkezden atanmaktaydı.

Ruus Defterleri incelendiğinde, XVI. yüzyılda eyalet defterdarlıklarında mukataacı, mukabeleci, muhasebeci, tezkireci ve ruznamecinin hemen hemen bütün büyük eyaletlerde mevcut olduğu görülmüyor. Budun eyaletinde mevcut olan hazinedarbaşılık vazifesi yalnızca bu defterdarlıkta tespit edilmiş olup diğer eyaletlerde mevcut değildir. Aynı şekilde Nezâret-i Mâl-ı Hâssa unvanı da yalnızca Şam eyaletinde tespit edilebilmiştir. Vâridatçı ise Halep, Karaman ve Trablusşam'da bulunmaktadır.

Muhasebeci unvanına ilk olarak 962 tarihinde Tımaşvar eyaletinde, mukataacıya 967 tarihinde Diyarbakır ve Halep'te, mukabeleciye 979 tarihinde Kıbrıs'ta, ruznameciye 962 tarihinde Halep'te, tezkireciye 980 tarihinde Karaman'da, varidatçı'ya 962 tarihinde Halep'te rastlanmaktadır. Fakat bu tarihler bu görevlerin ihdası tarihi olmayıp, ruus defterlerinde bu görevler için yapılan en eski tayin kayıt tarihlerini göstermektedir. Aşağıda XVI. yüzyıl eyalet defterdarlıkları personel durumu bir tablo halinde görülmektedir:

XVI. Yüzyıl Ruus Defterlerine Göre Eyalet Defterdarlıkları ve Defterdarlık Personeli İlk Tayin Kayıtları

	Defterdar	Muhasebeci	Mukataacı	Mukabeleci	Nezâret-i Mâl-ı Hâssa	Ruznameci	Tezkireci	Vâridatçı
Arap	967							
Bağdat	954	980	980	993			994	
Basra	963							
Bosna	989		989	989		989	988	
Budun	971	987	979	991		992	989	
Cezayir	967							

Diyarbakır	960	981	967			987		
Eğri	1007							
Erzurum	963		981					
Gence ve Karabağ	997							
Gori, Lori, Tumanis ve Tiflis	997							
Habeş	992							
Halep	981	985	967			962	995	962
Karaman	966	989	995				980	990
Kars	988							
Kefe	993							
Kıbrıs	980	989	978	979		978		
Lahsa	992	988	988					
Maraş	978							
Mısır	971	982	980	983			992	
Revan	998							
Rum	992							
Şam	954	981	989			962	988	
Şirvan	987							
Tebriz	994							
Tımaşvar	966	962		983				
Trablusşam	985	992	992			992	992	992
Trablusgarb	989							
Tuna	995							
Tunus	989							
Van	967	987	981					
Yanya	986	986						
Yemen	988							
Zülkadriye	963							

Eyalet defterdarlıkları arasında teşkilat yapısının gelişim sürecini incelediğimiz ilk defterdarlık Arap ve Acem defterdarlığıdır. Arap ve Acem defterdarlığının ihdasından sonra teşkilat yapısının gelişerek önemli bir defterdarlık haline geldiği, XVI. yüzyıla ait muhtelif bütçe, mevacic ve ruus defterlerinin incelenmesinden anlaşılmaktadır. Arap ve Acem defterdarlığının teşkilatıyla ilgili ulaşabildiğimiz ilk arşiv kaydı 1527-1528 tarihlidir. Ömer Lütfi Barkan'ın yayınladığı H. 933-934 (M. 1527-1528) mali yılına ait bütçe

defterinin ikinci bölümünde “Cemâ‘at-ı Kâtibân-ı Hızâne-i Âmire”ye ait ka-
tipler arasında Arap defterdarlığının kadrolarını oluşturan üç katibin de ismi
geçmektedir. Bunlar *Muhasebe-i Arab*, *Mukâtaa-i Arab* ve *Tezkire-i*
Arab’tır³⁸. 942-943 /1536-1537 tarihli ve “Defter-i Mevâcib-i Müşâhere-
hârân-ı Dergâh-ı Âlf” başlıklı mevâcib defteri yukarıdaki katiblerin dışında
Arap defterdarlığına “Ahkâm-ı Vilâyet-i Arab” isimli yeni bir görevlinin da-
hil olduğunu göstermektedir³⁹. Ancak 1536-1537 tarihinden sonraki mevâcib
defterlerinde Arap defterdarlığına ait kadrolara yer verilmediğini görüyoruz.
Muhtemelen bu gelişme Arap ve Acem defterdarlığı kadrosunun yeni bir
mali politika çerçevesinde sâlyaneli memurlar arasına dahil edilmesiyle veya
ücretlerini eyalet gelirlerinden almasıyla ilgili olmalıdır. Nitekim çeşitli arşiv
belgeleri ve tayin kayıtları Arap defterdarlığının faaliyetlerini sonraki tarih-
lerde de sürdürdüğünü ve teşkilat yapısının da gelişmekte olduğunu göster-
mektedir. Mesela; Arab Defterdarı İskender Bey’in 30 Rebîu’l-evvel 954/20
Mayıs 1547 tarihli arzı ile Arab defterdarlığına bir varidatçı tayin edildiğini
öğreniyoruz⁴⁰.

Eyalet defterdarlıkları arasında teşkilat yapısının büyüklüğü bakımın-
dan Arap ve Acem defterdarlığından ayrılan Halep defterdarlığı ayrı bir yere
ve öneme sahiptir. Muhtemelen XVI. yüzyılın ilk yarısında kurulan (bkz:
Dipnot:19) ve XVI. Yüzyılın ikinci yarısında büyük yolsuzluk olaylarıyla
merkezin gündeminde kalan Halep’te mukataa bölgelerinin fazlılığı sebebiyle
şikk-ı evvel, şikk-ı sani ve şikk-ı sâlis olmak üzere üç ayrı mukataa kalemi
kurulmuştu. Halep defterdarlığında XVI. Yüzyılın ortalarında ruznameci ve
varidatçı da bulunuyor ve bunlar 15 akçe ulûfe alıyordu. ⁴¹ Halep’te defter-
darlık kalemleri için bir rekabetin de mevcut olduğu anlaşılıyor. Halep şikk-ı
sâlis mukataacısı Derviş, Halep defterdarı Mustafa Çelebi tarafından “ehl-i

³⁸ Ömer Lütfi Barkan, “H. 933-934 (M. 1527-1528)...”, *İstanbul Üniversitesi İktisat Fakül-
tesi Mecmuası*, XV (1953-1954) 251-259, s. 308-326.

³⁹ MAD nr. 559, s. 316-317.

⁴⁰ “Arabistan defterdarı İskender Bey varidatçılık arz eylediği akçe ile buyuruldu, sekiz ak-
çe.” (K Ruus nr. 208, 30 Rebîu’l-evvel 954, s. 87)

⁴¹ K Ruus 209, no:443, Cemâziye’l-evvel sene 957.

kalem olmayup hizmetinin uhdesinden gelmeğe iktidârı yokdur” denilerek görevden alınırken Halep’teki mukataa kalemleri şikk-ı sâlis mukataasına ilave edilerek bunların tamamına Halep ruznamecisi Hüseyin mukataacı olarak tayin edilmişti⁴². Yine Halep’te şikk-ı evvel mukataacısı olan Hüseyin, Halep Zaimlerinden Karamani oğlu Mahmud tarafından yerinden edilmek istenmişti. Zaim Mahmud, muhtemelen merkezdeki yandaşları vasıtasıyla Divan’dan “ben Şikk-ı evvel mukataacısı iken elimden aldılar deyû” hüküm çıkartmıştı. Halep defterdarı, Zaim Mahmud’dan şikayetçi olmuş ve onun “hile ve hudadan halî” olmadığını Divan’a bildirmişti. Ayrıca “ümenâ ve ummâl gelüp mezbûr Mahmud mukâtaacı olursa cümlemiz feragat iderüz” diyerek mukataacı Hüseyin’e destek vermişlerdi. Sonuçta Halep şikk-ı evvel mukataacılığı “Hüseyin’e mukarrer” olmuştu⁴³. Hüseyin 988’den ölümü tarihi olan 997 yılına kadar görevde kalmıştı. 28 Şevval 997 tarihinde Halep mukataa bölgelerinin büyüklüğü sebebiyle Trablus defterdarlığı ifrâz olunmuş ve “şikk-ı evvel mukâtaacılığı kalemine tâbi‘ olan ekser aklâm Trablus’a ilhâk” edilmişti⁴⁴. Ayrıca vefât eden Şikk-ı evvel mukataacısı Hüseyin’in yerine Şikk-ı sâni mukâtaacısı Kurd tayin edilmiş ve şikk-ı sâni kalemine bağlı bazı mukâtaacılar Şikk-ı evvel’e ilhâk edilmişti⁴⁵.

Eyalet defterdarlık personelinin tayinleri beylerbeyi ve eyalet defterdarının arzıyla gerçekleşiyordu. Yapılan arzlar Divan’da görüşülerek Defterdar tezkire hazırlıyor ve tayin buyuruldusu yazılıyordu. Saray mensublarının da tayinlerde rolü oluyordu. Bağdad hazinesi mukataacılığına tayin edilen Sipahioğlanı Ramazan “Sâhibetü’s-sa‘âde Haseki Sultan hazretlerinin mühürlü tezkire-i şerifleri” ile eski görevine dönebilmişti⁴⁶. Beylerbeyi, göre-

⁴² KK Ruus 225, s. 319 25 Rebû’l-âhir sene 981.

⁴³ KK Ruus 238, s.211, 1 Zilhicce 988.

⁴⁴ KK Ruus 251, s.154, 23 Şevval sene 997.

⁴⁵ (aynı yer)

⁴⁶ K. Ruus 240, s. 111.

vinde başarılı olamayan defterdarlık personelini de Divan'a arz ederek görevden alırdı⁴⁷.

Eyalet defterdarlıkları XVII. Yüzyılda personel yapısı bakımından çok gelişmiş ve neredeyse merkez defterdarlıklarındaki kadrolarla aynı unvan ve yetkilere sahip bütün üst düzey maliye bürokratlarına sahip olmuşlardır.

Eyalet defterdarları

Eyalet defterdarları, hem hazinesi bulunan, hem de tımar sistemi kapsamındaki eyaletlerin en yüksek maliye görevlileriydi. Eyalet defterdarları, hemen altlarındaki iki önemli görevli olan defter kethüdası ile tımar defterdarının etkinliklerine nezaret etmekle birlikte⁴⁸, vergilerin toplanması, düzenli hesap tutulması, eyalet hazinesinin denetimi, eyalet yönetim masraflarının ödenmesi ve merkezi hazineye yıllık vergi gelirlerinin irsali gibi görevlerle de ilgilenirdi.⁴⁹ Eyalet defterdarları, beylerbeyliğin gelir ve giderlerine ait günlük defterleri tutar ve eyaletin merkezle olan mali ilişkilerini sağlardı⁵⁰.

Eyalet defterdarları, gelir-gider hesaplarını ilgili mali yılın sonunda merkeze gönderirler ve bu muhasebe defterleri defterdarlar tarafından kontrol edilirdi. Erzurum'da müstakil bir defterdarlık teşkili dolayısıyla yazılmış bir ruus kaydında Erzurum "muhasebesi Dergâh-ı Mu'allâya geldikde Anadolu defterdarı okuyup mala müte'allik olan ahkam"ın defterdar tarafından yazılması emredilmiştir⁵¹.

⁴⁷ K.Ruus 225, s. 162.

⁴⁸ Eyalet defterdarlarını, tımar defterdarından ayırdetmek için bunlara *mal*, *kenar* ya da *hazine defterdarları* denilmiştir (Uzunçarşılı, *Merkez Teşkilatı*, s. 330). Tımar sisteminin uygulandığı, fakat kendi hazinesi bulunmayan eyaletlere iki defterdar atanırdı: Bunlardan biri zeamet dağıtımını düzenleyen *defter kethüdası*, diğeri tımarların verilmesiyle ilgilenen *tımar defterdarı*. Tımar defterdarı, terfi ettiğinde defter kethüdası, daha sonra da eyalet defterdarlığına yükselebilirdi.

⁴⁹ Fleischer, *Tarihçi Mustafa Ali*, s. 324.

⁵⁰ Göyünç, "*Taşra Teşkilatı*", s. 80

⁵¹ 23 Receb sene 931, KK. Ruus 225, s.382

Halep defterdarına yazılan 16 Cemâziyelâhir 984 tarihli bir maliye hükmü ise⁵² Halep hazinesinin yanısıra merkeze gönderilecek defterlerin ayrıntılarına da temas etmektedir. Bu belge, eyalet maliye sisteminin yapısı ve eyalette tutulan defterlerin türünü göstermesi bakımından oldukça önemlidir. Bu hükümden, Halep hazînesinin gönderilmesi esnasında Halep hazine icmal defterlerinin de hazineyle birlikte gönderildiği anlaşılmaktadır. Merkez defterdarlığı, bu icmallerin, hesapları kontrol için yeterli olmadığını, icmal defteriyle birlikte, “ruznâmenin” yani günlük muhasebe kayıtlarının “aynı ile bir sûreti”nin gönderilmesini istemektedir. Ayrıca mültezimlerin merkezi hazineye ödemekle mükellef oldukları taksitlerin defterinin de (kıstü’l-yevm defteri) bir kopyası çıkarılacak ve bu defterde bütün mukataaların satış durumları, mukataayı alanların kimler olduğu ve kaç ayda bir taksit ödemesi yapacakları, ve taksitlerden tahsil olunan ve olunmayan miktarları belirtilecektir:

“Haleb defterdarına hüküm yazıla ki

Hazîne-i Haleb gönderildikde her mukâta’anın fûruhtı ve tahsîli ve bâkî defterleri gönderilmeyüp icmâl muhâsebe gönderilmekle asl-ı mâl-ı mukâta’ât ne mikdârdır ve asl-ı mâldan tahsîl nedir ve ne mikdârı bâkî kalmışdır ve bâkî kalmağa sebep nedir ma’lûm olmamağla inşallâh min ba’d hazîne gönderildikde ruznâmenin aynı ile bir sûreti ve her senenin kıstü’l-yevm defterinin bir sûreti tahrîr olunup kıstü’l-yevm defterinde her mukâta’anın fûruhtı niceyedir ve kimin üzerindedir şartı kaç ayda bir kıstü’l-yevm virmekdir ve kıstü’l-yevmden teslîmi ve bâkîsi nedir ve bâkî kalmağa sebep nedir kıstü’l-yevm defterinde mukâta’anın tahtında şerh verilüp bundan gayrı şimdiye değin vâkî’ olan bakâyâ defteri ve beytü’l-mâlin müfredat defterleri ve âmmе ve hâssa evkâfın cihâtı defterleri ve sene 984 târihinden berû sûret-i muhâsebeleri ve kul tâ’ifesi ve yeniçeri ve hisar erlerinin dahî târih-i mezbûrdan berû sûret-i kayıdları Südde-i Sa’âdetime gönderilmek lâzım olmağın buyurdum ki

⁵² MAD 7534, S. 872, h. 1

hük-m-ı şerîfim ile (boş) vardukda zikr olan defterleri fermân-ı şerîfim üzre tahrîr itdirüp cihât ve bakâyâ-yı atık ve beytü'l-mâl ve evkâfın sûret-i muhâsebeleri ve taksît ve hisareri vesâyir kayd defterlerinin birer sûretleri ber-vech-i ta'cîl hazîneye hıfz (?) mukaddem gönderilüp ruznâme ve kistü'l-yevm ve avâriz defterlerin sâl be-sâl hazîne yanınca ma'an gönderesiz zikr olunan defterlerin beherhâl Südde-i Sa'âdetime gelmesi ehem-i mühimmâtdandır bir vecihle mukayyed olası ki te'hîre kalmakla tekrâr emr-i şerîfim varmalı olmaya deyu tahrîren fi 16 C sene 984.”

XVI. yüzyılın sonlarına kadar bazı bölgelerde çok sık defterdar değişiyor maliyeden anlayan defterdar bulunamıyor ve sık sık yolsuzluklardan şikayet ediliyordu. Mesela Rum hazine defterdarlığına 992 senesi içerisinde üç ayrı defterdar tayini gerçekleşmişti⁵³. Yine Rum beylerbeyi Sinan Paşa, Rum eyaletine “müstakil bir ehl-i vukuf”un gelmediğinden yakınıyordu⁵⁴.

Eyalet defterdarları, has tasarruf ediyor veya salyane usulüyle ücretlerini alıyordu. Rum hazinesine defterdar tayin edilen Hacı Mustafa Efendi'ye yıllık iki bin filori has tayin edilmişti⁵⁵.

XVI. Yüzyılın ikinci yarısında eyalet defterdarlığına kadılar da tayin edilebiliyordu. Rum hazinesi defterdarlığına Amasya kadısı ve aynı zamanda müfettiş-i emval olan Hacı Mustafa Efendi tayin edilmişti⁵⁶.

Eyalet defterdarları merkezden tayin ediliyordu. Eyalet içinden veya dışından görevliler defterdar olabiliyordu. Ruus kayıtları eyalet defterdarlarının terfi sistemini anlamamıza yarayacak kayıtları da ihtiva eder. Ruus defterlerindeki kayıtlara göre 954-1000 yılları arasında Bağdat'a 12 eyalet defterdarı tayin edilmiştir. Bu defterdarlardan altısı bir önceki görevinde yine defterdar olarak görev yapmaktadır. Bunların eyaletlere göre dağılımına bak-

⁵³ KK Ruus 242, s.104; KK Ruus 244, s. 92; KK Ruus 244, s. 154.

⁵⁴ KK Ruus 253, s. 109, 19 Receb sene 1001.

⁵⁵ 3 Muharrem sene 992, KK. Ruus 244, s.104.

⁵⁶ K Ruus 244, 3 Muharrem sene 992, s. 104.

tığımız zaman Diyarbakır, Basra ve Budin'den birer defterdar tayin edilmişken Kıbrıs'dan iki defterdar Bağdat defterdarı olmuştur. Defterdarlardan birisi de eski Bağdat defterdârıdır. Defterdarların dışında iki tımar defterdarı ve bir sancak beyi Bağdat defterdarı olmuştur. Merkez maliye teşkilatından bir ruznameci ve bir Anadolu defter kethüdası terfi ederek Bağdat defterdarı olmuştur. Bunların dışında bir vakıf mütevellisi Bağdat defterdarlığına tayin edilmiştir. Bağdat defterdarlığına tayin edilenlerin dağılımına baktığımız zaman diğer eyalet defterdarlıklarından gelenlerin çoğunlukta olduğu anlaşılmaktadır. Sancakbeyi ve vakıf mütevellisi gibi görevliler ise istisna teşkil etmektedir. Kayıtlardan 16. yüzyılda eyaletin kendi içerisinde hiyerarşik bir terfi sisteminin mevcut olmadığı ve defterdarlığa genellikle diğer eyalet defterdarlıklarından ve merkez maliye personelinden tayinlerin yapıldığı görülmür.

XVI. YÜZYIL ARAP EYALETİ DEFTERDARLIK TEŞKİLATI

Arap Eyaleti Defterdarlığı

Defterdarlık-ı Cânib-i Arab

Sâbıkâ defterdar olan Murad Çelebi'ye buyuruldu.

Derkenar: Kayd şud hükmü mezkûra verildi.

11 Zilkade sene 967.

Mühimme 4, s. 110.

XVI. YÜZYIL BAĞDAT EYALETİ DEFTERDARLIK TEŞKİLATI

Bağdat Eyaleti Defterdarlığı

Defterdarlık-ı Hızâne-i Bağdâd

Sâbıkâ Bağdad'ın tımarı defterdârı olan Sülûsîzâde Mehmed Çelebi'ye buyurulması ricâ itmeğin defterdarlık buyuruldu.

26 Muharrem sene 954.

K. Ruus 208, s. 10.

Defterdarlık-ı Bağdâd
 Sâbıkâ Bağdâd defterdârı olup Filibe Sancakbeği olan Cafer Çelebi'ye
 buyuruldu elinde olan dirliği ile.
 Derkenar: İsa Çavuş'a buyuruldu.
 18 Cemâziyelevvel sene 961.

K. Ruus 211, s. 83.

Defterdarlık-ı Vilâyet-i Bağdâd
 Yüzbin akçe ile Ruznâmecî Mehmed Çelebi'ye buyuruldu.
 18 Cemâziyelâhir sene 961.

K. Ruus 211, s. 97.

Defterdarlık-ı Bağdâd
 Diyarbakır Defterdârı Mehmed Çelebi'ye buyuruldu dirliği bedeli ile.
 16 Cemâziyelâhir sene 963.

Mühimme 2, s. 66

Defterdarlık
 Bağdâd'ın mal defterdarlığı Diyarbakır'ın tımar defterdârı İshak Çelebi'ye
 buyuruldu.
 5 Şaban sene 963.

A.RSK 1457, s.21

Defterdarlık-ı Bağdâd
 Bağdad beğlerbeğisi mektûb gönderüp Bağdâd'da hazîne defterdârı olan Pîr
 Ahmed ihmâl ve teğâfûl üzre olduğundan gayri bunda oldukça hazîneye ve vüs'at
 gelmeyüp âhar vilâyet mahsûlüne muhtâc olması müşâhede olunup Meşhedeyn-i
 Şerifeyn mütevellîsi Mehmed bu vilâyetin ehl ü vukûfî olup defterdarlığa mahaldir
 deyu arz itmeğın seksen bin ile buyuruldu.

Derkenar: Kayd şud.

Derkenar: Hürsev Beği ile müjde hükmü Bâli hazretlerine gönderildi.

10 Muharremü'l-harâm sene 968.

Mühimme 4, s. 137.

Defterdarlık-ı Bağdâd
 Basra Defterdarlığı'ndan Hasan Beğ'e buyuruldu.
 Derkenar: Müjdesi Taşçı Hüseyin Çavuş'a buyuruldu.
 19 Zilkade sene 981.

Mühimme 25, s. 80.

Defterdarlık-ı Hazîne-i Bağdâd
 Sâbıkâ Bağdâd beğlerbeğisi olan Hüseyin Paşa ve hâlâ beğlerbeği olan Hasan Paşa mektûblar gönderüp hâlâ defterdâr olan Mehmed fevt olup defterdarlık mahlûl-dür deyu sâbıkâ defterdar olan Hasan'a verilmek ricâsına arz ettikleri ecilden verilmek buyuruldu.

25 Zilkade sene 988.

K. Ruus 237, s. 262.

Defterdarlık-ı Hazîne-i Bağdâd
 Kıbrıs mal defterdârı olan Nuh Efendi'ye virilmiştir.
 25 Zilhicce sene 992.

K. Ruus 262, s. 157.

Defterdarlık-ı Hızâne-i Bağdâd
 Kıbrıs Hazîne Defterdârı Ferruh Efendi'ye verilmek buyuruldu.
 Derkenar: Müjdesi Mütferrika Mesudi Efendi'ye.
 27 Zilhicce sene 992.

K. Ruus 244, s. 154.

Defterdarlık-ı Hızâne-i Bağdâd
 Sâbıkâ Anadolu'da defter kethüdâsı olan Muallimzâde Mehmed'e verilmek buyuruldu.

Derkenar: Bâ-tezkire-i defterdâr.
 16 Cemâziyelâhir sene 995.

K. Ruus 249, s. 23.

Defterdarlık-ı Hızâne-i Bağdâd
 Hâlâ Bağdad defterdârı olan Ahmed'in kul tâ'ifesine ihtilâli olmasından ref olunup sâbık Budun defterdârı olan İbrahim Efendi'ye buyuruldu.
 8 Safer 1000.

A.RSK 1473, s. 222.

Bağdat Eyaleti Mukabeleciliği

Mukâbelecilik der Bağdâd

Hâlâ Musul beği olup Bağdâd'da hazine defterdârı olan Behram mektûb gönderüp Bağdad'da hâlâ mukâbelecî olan Veli hizmet-i mezbûrenin uhdesinden gelmez deyu Divân-ı Hümâyûn'da reis-i küttâb şâkirdlerinden kâtib Ahmed her vecihle ehl-i kalemdir deyu verilmek ricâsına arz itmeğin arzı mûcebince yerilmek buyuruldu.

Derkenar: Tâbî-i Hazret-i Vezîr İbrahim Paşa.

Derkenar: Girü avdet itdükde şâkirdlik mukarrer olmak üzere arzında mastûr olmağın ol vecihle kayd olundu sah.

17 Zilhicce sene 993.

K. Ruus 245, s. 252.

Bağdat Eyaleti Mukataacılığı

Mukâta'acılık-ı Hızâne-i Bağdâd

Hâliyâ mukâta'acı olan Mehmed için vilâyet-i mezkûre beğlerbeğisi olan Ali Paşa her vecihle hıyânet ve şeâmet ile meşhûr ve mûte'ârif kimesne olup ref olunması lâzımdır deyu i'lâm itmeğin mukâta'acılık alınup Âsitâne-i Sa'âdet'de sipâhî oğlanları cemâ'atinden müteferrika bölüğünden on altı akçe vazîfesi olan Ramazan bin Kasım her vecihle yarâr ehl-i kalem olmağın hızâne-i âmire defterdârı Mehmed Çelebi Efendi mûmzâ tezkiresi mûcibince mukâta'acı olmak buyuruldu.

3 Şabanü'l-muazzam sene 980.

K. Ruus 225, s.144.

Mukâta'acılık der Hızâne-i Bağdâd

Sipâhioğlanları zümresinden Ramazan mukaddemâ zikr olunan mukâta'acılığa mutasarrıf olmağın girü mukâta'acı olmak buyuruldu.

Derkenar: Bu bâbda sâhibetü's-sa'âde Haseki Sultan Hazretleri'nin mühürlü tezkire-i şerifleri vardır.

9 Şevval sene 990.

K. Ruus 241, s. 111.

Bağdat Eyaleti Muhasebeciliği

Muhâsebecilik-i Hızâne-i Bağdâd

Bağdâd beğlerbeğisi arzı mücebince muhâsebeci olan Mustafa için hizmetinin uhdesinden gelmeğe kâdir değildir deyu Cezâyir Sancağı'nda yirmi iki bin akçâ ze'âmeti olan Mehmed'e arz itmeğin verilmek buyuruldu.

7 Ramazanü'l-mübarek sene 980.

K. Ruus 225, s. 162.

Muhâsebecilik der Bağdâd

Sâbıkâ hizmet-i mezbûrede olan Mehmed'e âhar dirlik olmağın vilâyet-i mezbûre zu'emâsından mukaddemâ Bağdad hazînesinde hizmetleri olan Abdülcinan yarar ehl-i kalemdir deyu beğlerbeği arz itmeğin ze'âmeti ile Hızâne-i Bağdad'a muhâsebeci olmak buyuruldu.

22 Şevvali'l-mükerrrem sene 981.

*Mühimme 25, s. 58.***Bağdat Eyaleti Tezkireciliği**

Tezkirecilik-i Mâliye der Bağdâd

Süleyman Paşa arzı ile tezkireci olan Kâtib Mehmed ehl-i kalem olup azl icâb ider husûsı yok iken tezkirecilik âhara virilmiştir deyu mukarrer olmak ricâ itmeğin mukarrer olmak buyuruldu.

1 Recep sene 994.

*A.RSK 1466, s. 96.***XVI. YÜZYIL BASRA EYALETİ DEFTERDARLIK TEŞKİLATI****Basra Eyaleti Defterdarlığı**

Defterdarlık-ı Basra

Bağdâd Defterdârı Mehmed Çelebi'ye buyuruldu dirliki bedeli ile.

16 Cemâziyelâhir sene 963.

Mühimme 2, s. 66.

Defterdarlık-ı Basra

Basra'nın hazîne defterdarlığı Haleb'in tımar defterdârı Ahmed Çelebi'ye sâ-bıkâ defterdâr mutasarrıf olduğu dirlikle buyuruldu.

Derkenar: Bağdâd'da defterdâr olan İshak'a buyuruldu.

Derkenar: Bağdad'ın hazîne defterdarlığı Pîr Ahmed'e buyuruldu.

Derkenar: Kayd şud.
 Derkenar: Müjdesi Sinan Çavuş'a virildi.
 11 Muharremü'l-haram sene 966.

K. Ruus 216, s. 10.

Defterdarlık-ı Basra

Zikrolunan defterdarlık müşârun ileyhin arzı mûcibince Basra'[da] mukâta'acı olan Hızır'ın emekdârı olup hazineye sa'y ve kifâyesi olmağın kırk akçe ile anda emînu'l-ümenâ olmak buyuruldu.

28 Ramazan sene 968.

Mühimme 4, s. 90.

Defterdarlık-ı Hızâne-i Basra buyruldu.

28 Zilkade sene 981.

Mühimme 25, s. 87.

Defterdarlık-ı Hızâne-i Basra

Basra beğlerbeğisi Osman Paşa mektub gönderüp Basra Defterdârı Hasan'a Bağdad defterdarlığı virilüp ve altmış akçe ile Böğürdelen azebleri ağası Mehmed için Basra hazînesinde tezkireci ve ruznâmecî olmağla ol vilâyetin ehl-i vukûfu olmuşdur deyu defterdarlık müşârun ileyhe olmasın bildirmeğın yüz bin akçe ile buyuruldu.

26 Safer sene 982.

Mühimme 25, s. 174.

Defterdarlık-ı Hızâne-i Basra

Basra beğlerbeğisi Hasan Paşa'nın arzı mûcibince bi'l-fiil defterdâr olan Ali fevt olup defterdarlığı Kozan sancağı beği olan Mehmed'e verilmek ricâsına arz itmeğın buyurulmuşdur.

Derkenar: Bâ-hatt-ı hümayûn.

21 Muharrem sene 992.

K. Ruus 242, s. 129.

Defterdârlık-ı Hazîne-i Basra

Hâlâ Basra Beğlerbeğisi Osman Paşa mektûb gönderüp bi'l-fi'îl hazîne-i mezbûre defterdârlığı sâbıkâ Basra kadısı olup envâ'-i istikâmetle ma'rûf olan Mehmed'e arz itmeğın buyurulup hüküm yazıldı.

4 Muharrem sene 995.

K. Ruus 262, s. 168.

Defterdarlık-ı Hızâne-i Âmire-i Basra ma'a Livâ-i Irak
Sâbika Tebriz'de mal defterdârı olan Mehmed Efendi'ye verilmek buyuruldu.
13 Muharremü'l-harâm sene 998.

K. Ruus 248, s. 150.

Defterdarlık-ı Hızâne-i Basra
Sâbikâ kıl'a tezkirecisi olan Mehmed'e verilmek buyuruldu.
18 Zilkade sene 999.

A.RSK 1473, s. 134.

Defterdarlık-ı Hızâne-i Basra
Sâbikâ üç yüz akçe kazâdan munfasıl olan Abdülvahid Efendi'ye verilmek
buyuruldu.

Derkenar: Bâ-hatt-ı hümâyûn.
24 Rebî'ulâhir sene 1001.

K. Ruus 253, s. 157.

Defterdarlık-ı Hızâne-i Basra
Sâbikâ üç yüz akçe kazâdan munfasıl olan Abdülvahid Efendi'ye verilmek
buyuruldu.

Derkenar: Bâ-hatt-ı hümâyûn.
12 Ramazan sene 1001.

K. Ruus 253, s. 164.

Defterdarlık-ı Hızâne-i Basra
Zikr olan defterdarlık sâbikâ Basra defterdârı olan Mustafa'ya verilmek
buyuruldu.

28 Safer sene 1005.

K. Ruus 254, s. 14.

XVI. YÜZYIL BOSNA EYALETİ DEFTERDARLIK TEŞKİLATI**Bosna Eyaleti Defterdarlığı**

Defterdarlık-ı Hızâne-i Vilâyet-i Bosna

Dergâh-ı âlî müteferrikalarından olup livâ-i Hersek muharriri olan Zâim Mehmed'e buyuruldu.

13 Rebî'ulevvel sene 989.

K. Ruus 238, s. 240.

Defterdarlık der Vilâyet-i Bosna

Tımaşvar defterdârı Ahmed'e verilmiştir.

6 Cemâziyelâhir sene 992.

K. Ruus 262, s.10.

Defterdarlık-ı Vilâyet-i Bosna

Bi'l-fi'îl defterdâr olan Mustafa ref' olunup hâlâ Tımaşvar'da hazîne defterdârı olan Ahmed Efendi'ye verilmeğın buyuruldu.

Derkenar: Bâ-hatt-ı hümâyûn.

6 Cemâziyelâhir sene 992.

K. Ruus 242, s. 351.

Defterdarlık-ı Hızâne-i Âmire-i Bosna

Bosna beğlerbeğisi Ferhad Bâlî arzıyla Bosna'da nâzır-ı l-emvâl olan Hürrem Beğ'e buyuruldu.

Sâbıkâ Bosna defterdârı iken fevt olan Sinan'dan sonra ehl-i vukûfu gelmekle hazîne ahvâli muhtel olmuşdur mezbûr Hürrem ehl-i vukûfdur deyu i'lam idüp defterdârı ihmâl itmekle hâlâ kul ulûfesine yirmi iki yük deyni lâzım gelmiş Âsitâne'ye gelmek avâriz akçesin alup mevâcibe sarf eylemişdir mezbûr Hürrem evvel kalan Gâzî'nin ulûfesin edâ idüp ve hazînenin borcun dahî edâ itmekle ve min ba'd taleb itmekle müte'ahhid olmağın şart-ı mezbûre üzere zıkr olunan defterdarlık buyuruldu.

19 Şevval sene 995.

K. Ruus 249, s. 176

Defterdarlık-ı Hızâne-i Bosna

Hâlâ Bosna Beğlerbeğisi Mehmed Paşa mektub gönderüp mâliye kâtiblerinden olan Mehmed için Bosna aklâmına mukâta'acı olup ehl-i vukûfdur deyu zikr olunan defterdarlık verilmesin ricâ itmeğın verilsin deyu buyuruldu.

Derkenar: Bâ-hatt-ı hümâyûn.

13 Cemâziyelevvel sene 997.

A.RSK. 1470, s. 3.

Defterdarlık-ı Hızâne-i Bosna

Zu'emâdan Vidin nâzırı olan Mustafa neferâtın güzeste mevâcibleri husûsunu âsan vecihle tedârik idüp tesekkî itmeğe ta'ahhüd itmeğın Cemâziye'l-âhiri'nin yirminci gününden vech-i meşrûh üzre verilmek buyuruldu.

2 Cemâziyelâhir sene 997.

A.RSK. 1470, s. 19.

Defterdarlık-ı Bosna

Bosna defterdârı ref^e olunup sâbıkâ Bosna defterdârı olan Hürrem defterdâr olmak buyuruldu tafsilî sûret-i sicilde vardır.

Derkenar: Bâ-hatt.

4 Cemâziyelevvel sene 998.

K. Ruus 252, s. 250.

Defterdarlık-ı Hızâne-i Bosna

Sâbıkâ Erzurum defterdârı olan İsmail Efendi bir defterdarlık görmelü deyu hatt-ı hümâyûn sâdır olup mezbûr ehil olmağın Bosna'nın hazîne defterdarlığı verilmek buyuruldu.

Derkenar: Bâ-hat.

4 Muharrem sene 1000.

A.RSK 1473, s. 175.

Defterdarlık-ı hazine-i Bosna

Bosna Beğlerbeğisi Hasan Paşa mektub gönderüp Bosna'da mal defterdârı olan İsmail defterdarlık uhdesinden gelmeğe kâdir olmadığundan gayrı kul tâ'ifesiyle hüsni zindegânisi olmamağla külli nesne ve fesâda bâ'is olup ve sâbıkâ defterdâr olan Salih için müstakim ve mâl-ı mîrî tahsilinden mecd u sa'yidir deyu zikr olunan defterdarlık verilmek ricâsına arz itmeğın buyuruldu.

Derkenar: Bâ-hatt-ı hümâyûn.
6 Ramazan sene 1001.

K. Ruus 253, s. 158.

Defterdarlık-ı Hızâne-i Bosna
Sâbıkâ Bosna defterdârı olan İsmail Efendi'ye verilmek buyuruldu.
Derkenar: Bâ-hatt-ı hümâyûn.
28 Ramazan sene 1001.

K. Ruus 253, s. 189.

Defterdarlık-ı Bosna maa liva-i Kilis
Sâbıkâ Bosna defterdârı olan Duağlı Ahmed Efendi'ye verilmek buyuruldu.
10 Zilkade sene 1006.

K. Ruus 254, s. 54.

Bosna Eyaleti Tezkireciliği

Tezkirecilik-i Bosna
Üsküb Sancağı'nda yirmi bin dokuz yüz kırk beş akçe ze'âmeti olan Mustafa tezkireci olmak buyuruldu.
24 Recep sene 988.

K. Ruus 238, s. 67.

Tezkirecilik-i Hızâne-i Bosna
Semendre Sancağı'nda otuz iki bin akçe ze'âmeti olan Ahmed oğlu Hüseyin'e buyuruldu.
16 Rebî'ulevvel sene 989.

K. Ruus 238, s. 347.

Bosna Eyaleti Mukabeleciliği

Mukâbelecilik-i Hızâne-i Bosna
Yanya Sancağı zu'emâsından olan Mehmed'e buyuruldu.
13 Rebî'ulevvel sene 989.

K. Ruus 238, s. 240.

Bosna Eyaleti Mukataacılığı

Mukâta'acılık-ı hazine-i mim
Hüseyin bin Mahmud'a buyurulmuştur.
13 Rebî'ulevvel sene 989.

K. Ruus 238, s. 240.

Bosna Eyaleti Ruznameciliği

Ruznamecilik zu'emâdan Memi'ye buyuruldu
13 Rebî'ulevvel sene 989.

K. Ruus 238, s. 240.

XVI. YÜZYIL BUDUN EYALETİ DEFTERDARLIK TEŞKİLATI**Budun Eyaleti Defterdarlığı**

Defterdarlık-ı Hâzîne-i Âmire-i Budun
Vilâyet-i Rum'da ze'âmet tasarruf eden İsa Paşaoğlu Halil Beğ'e buyuruldu.
17 Şevvali'l-mükerrerrem sene 971.

K. Ruus 218, s. 174.

Defterdarlık-ı Hazîne-i Budun
Sâbıkâ defterdâr olan Sinan Beğ'e verilmek buyuruldu.
17 Zilkade sene 985.

A.RSK 1461, s. 199.

Defterdarlık-ı Hızâne-i Âmire-i Budun
Hâlâ Filibe kadısı olan Mevlânâ Ahmed'e verilmiştir.
Derkenar: Müjdesi Ahmed Çavuş'a.
24 Cemâziyelevvel sene 989.

K. Ruus 239, s. 65.

Defterdarlık-ı Hazîne-i Budun

Budun beğlerbeği mektub gönderüp Budun'da hazîne defterdârı olan Ahmed için vilâyet ahvâline ve mâl-ı mîrî tahsiline vukûfu olmayıp defterdarlık uhdesinden gelmeye kâdir olmadığından mâ'adâ tamâğ-ı hâmı olup ve istiftâ tarîkıyle mütekâ'id olmak husûsunu murâd idinüp defterdar ahvâline vâkıf bir defterdâr lâzım olmağın altmış bin akçe ze'âmete müstehak olunup Budun hazînesinde bi'l-fi'il mukâta'acı olan Hüseyin için yirmi yıla karîb Budun hazînesinde hizmetde olup mal tahsîlinden

kemâl-i mertebede vukûfu vardır şöyle ki defterdarlık mezbûr Hüseyin'e virilürse bu yıldan sonra Tımaşvar'dan mâl taleb itmeyüp bu vilâyet mahsûlü masrafa kâfidir deyu bildirmeğin.

7 Muharrem sene 990.

K. Ruus 239, s. 259.

Defterdarlık-ı Hızâne-i Budun

Sâbıkâ Bosna tımar defterdârı olan Seyyid Mehmed'e Budun'un hazîne defterdârlığı 92 Rebîu'l-evvelî'nin yirminci gününden inâyet buyurulmağın berât edildi yüz beş bin yüz yirmi akçe üzere ve defterdârlık tahvîlinden.

25 Rebî'ulevvel sene 992.

K. Ruus 262, s. 24.

Defterdarlık-ı Hazîne-i Budun

Sâbıkâ Bosna'da tımar defterdârı olan Seyyid Mehmed'e verilmek buyuruldu.

Derkenar: Bâ-hatt-ı hümayûn.

20 Rebî'ulevvel sene 992.

K. Ruus 242, s. 233.

Defterdarlık-ı Hazîne-i Budun

Budun hazînesinde mukâtaacı olan Mehmed arzıhal sunup hâlâ Defterdar olan Hüseyin neferâtın ulûfesin her yıl Tımaşvar hazînesiyle virüp re'âyâdan zulümle cem' ettiği kılıç akçesinden virüp re'âyâdan bilâ-emr kılıç akçesi deyu her hane-den birer altın cem' edüp hakkâk(?) re'âyâ fakir ekserîsi firâr etmişlerdir şöyle ki defterdarlık bana verilürse Tımaşvar'dan gelen otuz beş yük akçe min ba'd Budun'a gelmeyüp Âsitâne'ye gitsün ve vilâyetten kılıç akçesi ve bedel-i zahîre deyu bir akçe alınmasın ve firâr eden re'âyâ yerlerine gelüp Budun'da olan mukâta'at ve cizye ve bakâya-i atıkdan tahsîl idüp îrâdın mesârife yetiştirüp neferâtın mevâcibini vakti ile virüp âhar yerden hazîne gelmesün deyu müt'e'ahhid olmağın vech-i meşrûh üzere virilüp hizmetinde ola deyu buyuruldu.

Derkenar: Budun beğlerbeğisinin defterdârının arzı vardır.

Derkenar: Bâ-hatt-ı hümayûn.

15 Recep sene 995.

K. Ruus 249, s. 117

Defterdarlık-ı Budun

Budun beğlerbeğisi Sinan Paşa mektub gönderüp Budun Defterdârı Mehmed kendü hevâsında olmağla mâl-ı mîrî tahsiline mukayyed olmadığından mâ'adâ ümenâ ve ammâlden bi-gayr-i hak yirmi binden ziyâde gurus alup külli hıyâneti zâhir olmuşdur deyu defterdarlık alınıp sâbıkâ sancakbeği olan Hüseyin'e verilmek ricâsına arz itmeğın virülsün deyu buyuruldu.

Derkenar: Bâ-hatt.

25 Şaban sene 999.

ARSK 1473, s. 36.

Defterdarlık-ı Budun

Sâbıkâ sipâhi oğlanları kâtibi olup yevmî yetmiş üç akçe ile Dergâh-ı âlî müteferrikalarından olan Sinan'a verilmek buyuruldu.

14 şehir-i Zilkadetü'ş-şerîfe sene 999.

ARSK 1473, s. 130.

Defterdarlık-ı Hızâne-i Budun

Kendü arzihâli ile sâbıkâ Rum Defterdârı Mehmed'e buyuruldu.

Derkenar: Bâ-hatt.

7 Rebî'ulevvel sene 1001.

K. Ruus 253, s. 10.

Defterdarlık-ı Hazîne-i Budun

Sâbıkâ defterdâr olan Mehmed'e buyuruldu.

Derkenar: Bâ-hatt-ı hümayûn.

3 Rebî'ulâhir sene 1001.

K. Ruus 253, s. 26.

Defterdarlık-ı Hızâne-i Budun

Budun muhâfazasında olan Vezir Hasan Paşa'nın mufassal arzı mûcibince on yıldan berû ruznâmecî olan Mehmed'e verilmek buyuruldu.

Derkenar: Bâ-hatt-ı hümayûn.

4 Ramazan sene 1001.

K. Ruus 253, s. 151.

Budun Eyaleti Muhâsebeciliği

Van zu'emâsından Muş sancağında yirmi bin akçe ze'âmeti bulunan Seyyid Eflâtun'a verilmek buyuruldu.

13 Rebî'ulâhir sene 987.

Mühimme 37, s. 238.

Budun Eyaleti Tezkireciliği

Tezkirecilik-i Mâliye der Budun

Budun'da hazîne defterdârı olan Mustafa Çelebi mektub gönderüp hızâne-i Budun'da mâliye tezkirecisi olan Hüseyin emr-i şerifle mukâta'acı olup tezkireciliği mahlûl olup yeri oğlu Katib Sinan yarar ve müstakîm ehl-i kalemdir deyu bildirmenin mâliye tezkireciliği mezbûr Sinan'a buyuruldu.

27 Safer sene 989.

K. Ruus 238, s. 321.

Tezkirecilik-i Hazîne-i Budun

Usturgon'da ze'âmeti olan Perviz Kethüdâ'ya buyuruldu.

14 Zilkade sene 991.

K. Ruus 241, s. 355.

Tezkirecilik

Budun Defterdârı Ahmed Efendi mektub gönderüp Kâtib Memi için ehl-i vukûf olup hâlâ Budun'da hassa tezkirecisi olan Hasan için hidemât-ı lâzimesin edâ itmeyüp vukûf ve şu'ûru olmayup hizmet-i mezkûre verilmek ricâ itmeğin buyuruldu.

Gurre-i şehri Zilhiceti'ş-şerife sene 996.

ARSK, 1468, s. 8.

Budun Eyaleti Mukabeleciliği

Mukâbelecilik-i Hazîne-i Budun

Budun beğlerbeğisi Ali Paşa mektub gönderüp Budun tumar tezkireciliğinden ma'zûl Kâtib Mehmed için ehl-i kalem müstakîm deyu zıkr olan mukâbeleciliğin müşârun ileyhe olmasın arz itmeğin buyuruldu.

14 Zilkade sene 991.

K. Ruus 241, s. 355.

Mukâbecilicik-i der Budun

Hizmet-i mezbûrede olan Mehmed fevt olup mahlûldür deyu vilâyet-i mezbûrede ze'âmete mutasarrıf Hasan tâlib olmağın mahlûlden verilmek buyuruldu.
16 Cemâziyelâhir sene 991.

ARSK 1464, s. 20.

Budun Eyaleti Mukataacılığı**Mukâta'acılık-ı Hazîne-i Budun**

Bey sancağında on dokuz bin yüz akçe ile defter-i hâkânî kâtiblerinden olan İsmail'e buyruldu.
10 Saferü'l-muzaffer sene 979.

Mühimme 15, s.34.

Mukâta'acılık-ı Budun

Tımaşvar ruznâme ve mukâbele hizmetinde olan Zaim Mahmud'a verilmek buyuruldu Gurre-i şehr-i Zilhicce'ti'ş-Şerife sene 996.

ARSK 1468, s. 7.

Mukâta'acılık-ı Budun

Tımışvar'da ruznâme ve mukâbele hizmetinde olan Za'îm Mahmud'a virilmek buyuruldu.

22 Zilhicce sene 996.

ARSK 1468, s. 7.

Budun Eyaleti Ruznameciliği**Ruznâmecilik-i Budun**

Ruznâmecî Hasan fevt olup ruznâmeciliği mahlûldür deyu Mehmed tâlib olmağın buyuruldu.

Derkenar: Yine Mehmed hattıyladır.

11 Şaban sene 992.

K. Ruus 244, s. 56.

Budun Eyaleti Hazinedarbaşılığı**Hazînedarbaşılık-ı Budun**

Hâlâ olan yeri amel mânde yer olup hâlâ ihtizârda olmağın yeri vilâyet-i mezbûrede kethüdâ olan Alagöz'e buyuruldu.

Derkenar: Bâ-hatt-ı hümâyûn.
Gurre-i Safer sene 992.

K. Ruus 242, s. 149.

XVI. YÜZYIL CEZAYİR EYALETİ DEFTERDARLIK TEŞKİLATI

Cezayir Eyaleti Defterdarlığı

Defterdarlık-ı Cezâyir

Sâbıkâ Tımaşvar tımârları defterdârı olan Hayreddin Beğ oğlu Mehmed'e buyuruldu.

Derkenar: Kayd şud.
18 Cemâziyelâhir sene 967.

Mühimme 4, s. 36.

Defterdarlık-ı Cezâyir

Basra beğlerbeği mektub gönderüp Basra defterdârı olan Sinan bu vilâyetin ab u hevâsıyla imtizâc edemeyüp âhar yerden kendüye mansıb ricâ itdüğün arz itmeğün zikr olunan defterdarlık buyuruldu.

Derkenar: Hüküm îsâl olup İskender Paşa'ya gönderildi.
Derkenar: Kayd şud
28 Ramazan sene 968.

Mühimme 4, s. 90.

Defterdarlık-ı Cezâyir-i Garb

Cezâyir-i Garb Beğlerbeğisi Ahmed Paşa'nın mektubu mûcibince bi'l-fi'il defterdâr olan Mustafa fevt olup Cezâyir-i Garb'da yirmi yıldan berû hazîne kâtibi olup berât ile yüz on beş bin akçe ze'âmete mutasarıf olan Ali yedi yüz elli bin akçe ile verilmek ricâsına arz iken on beş bin akçe terakkiyle verilmek buyuruldu.

Selh-i Saferü'l-muzaffer sene 981.

K. Ruus 225, s. 291.

Defterdarlık-ı Cezâyir-i Garb

Rumeli'nde yirmi bin akçe ze'âmete mutasarıf olup otuz beş bin akçeye müstehak olan Abdi sâyir vilâyetlerde olan defterdarlara verildiği dirlik ile defterdâr olup noksanı hazînededen verilmesin Cezâyir beylerbeyisi i'lâm etmeğün verilmek buyuruldu.

Derkenar: Bâ-hatt-ı hümâyûn.

Derkenar: Tekrar arz olunup elinde olan ze'âmete mahsûb olmak üzere yüz bin akçe buyuruldu.

Derkenar: Elinde olan ze'âmete mahsûb olmak üzere buyurulmuştur.
18 Cemâziyelevvel sene 988.

K. Ruus 238, s. 4.

Defterdarlık-ı Hazîne-i Cezâyir
Rumeli zu'emâsından Hasan'a defterdâr-ı sâbık dirliğiyle.
Derkenar: Bâ-hatt-ı hümayûn.
15 Cemâziyelâhir sene 989.

K. Ruus 239, s. 99.

Defterdarlık-ı Hazîne-i Cezâyir-i Garb ve Tunus ve Trablus-ı Mağrib
Kuzât'dan Mevlânâ Mehmed'e.
5 Muharrem sene 993.

K. Ruus 262, s. 216.

XVI. YÜZYIL DİYARBAKIR EYALETİ DEFTERDARLIK TEŞKİLATI

Diyarbakır Eyaleti Defterdarlığı

Defterdarlık

Diyarbakır'ın mal defterdârı olan Murad Çelebi'nin yeri Dîvân-ı Hümayûn kâtiblerinin reisi Mehmed Çelebi'ye inâyet olundu Murad Çelebi gedüğü virildi.
Yevmi's-sülûs fi 21 Zilhicce sene 960.

K. Ruus 210, s. 255.

Defterdarlık-ı Vilâyet-i Diyarbakır
Zikr olunan defterdarlık sâbıkâ hazîne-i âmire defterdârı olan Hayreddin Beg'e buyuruldu yüz yirmi bin akçelik tımar ile.
Derkenar: Mûjdesi Divâne Çavuş'a verildi.
19 Cemâziyelevvel sene 961.

K. Ruus 211, s. 84,

Defterdarlık-ı Diyarbakır
Murâdiye mütevellîsi olan Balatlı Mustafa Çelebi'ye buyuruldu sâbıkâ defterdâr mutasarrıf olduğu dirlikle.

Derkenar: Müjdesi çavuş adamına verildi.
16 Cemâziyelâhir sene 963.

Mühimme 2, s. 66.

Defterdarlık-ı Hazîne-i Diyarbakır
Sâbıkâ Erzurum hazîne defterdârı olan Ahmed Efendi'ye defterdâr-ı sâbık
dirliği ile verilmek buyuruldu.
Derkenar: Bâ hatt-ı hümâyûn.
18 Zilhicce sene 989.

K. Ruus 239, s. 244.

Defterdarlık-ı Hazîne der Âmid
Sâbıkâ Erzurum'da hazîne defterdârı olan Ahmed Çelebi'ye sene 987 Zilhic-
cesi'nin on dokuzuncu gününden zikr olunan defterdârlık inâyet buyurulup berât ey-
ledi yüz kırk bin beş yüz doksan beş akçe ile.
Fî 20 Muharremü'l-haram sene 990.

K. Ruus 262, s. 126.

Bi'l-fi'il vilâyet-i Şam'da hazîne defterdârı olan Ahmed Efendi'ye verilmiştir.
Fî 10 Cemâziyelevvel sene 992.

K. Ruus 262, s. 126.

Defterdarlık-ı Hızâne-i Diyarbakır
Şam'da hazîne defterdârı olan Ahmed Çelebi'ye verilmek buyuruldu.
10 Cemâziye'l-evvel sene 993.

K. Ruus 244, s. 184.

Yine Lâlezârî oğlu Ahmed Efendi'ye mirmîrân mektûbuyla virildi.
Fî 17 Zilkade sene 994.

K. Ruus 262, s. 126.

Defterdarlık-ı Diyarbakır
Sâbıkâ Karaman defterdârı olan Nuh Efendi'ye verilmek buyuruldu.
25 Ramazan sene 995.

K. Ruus 249, s. 158.

Defterdarlık-ı Hızâne-i Diyarbakır
 Budun defterdârı olan Ahmed Efendi'ye verilmek buyuruldu.
 Derkenar: Bâ-hatt.
 17 Şehr-i Zilhicceti'ş-şerîfe sene 999.

A.RSK 1473, s. 158.

Defterdarlık-ı Diyarbakır
 Şirvan defterdarlığından munfasıl olan Sinan'a verilmek buyuruldu.
 Derkenar: Bâ-hatt.
 20 Safer sene elf.

A.RSK 1473, s. 243.

Defterdarlık-ı Hazîne-i Diyarbakır
 Zikr olunan defterdarlık Zarif Mehmed'e verilmişken âhara virildi deyu rikâb-ı hümayûna arzihal ile ibhâm olmasın yine mukarrer ola deyu buyuruldu.
 5 Rebî'ulevvel sene elf.

ARSK 1473, s. 250.

Diyarbakır Eyaleti Muhasebeciliği

Muhâsebecilik-i Hızâne-i Diyarbakır
 Diyarbakır Beğlerbeğisi Hasan Paşa hazretlerinin mektubu mücibince hızâne-i Haleb'de Şikk-ı Sâlis mukâta'acısı olup hızâne-i mezbûrede Şikk-ı Evvel mukâta'ası arz olunup müyesser olmayan Derviş'e verilmek buyuruldu.
 26 Şabanü'l-muazzam sene 981.

Mühimme 25, s. 14.

Muhasebecilik-i Hazîne-i Diyarbakır
 Diyarbakır Beğlerbeğisi Hasan Paşa mektub gönderüp sâbıkâ Diyarbakır hazînesinde muhâsebeci olup sonra Diyarbakır'da miralemlik verilip müyesser olmayan Ali yarâr ve ehl-i kalem idüğün bildirüp girü muhâsebe hizmeti mezbûra verilmesin ricâ itmeğün Diyarbakır hazînesi muhâsebeciliği mezbûra verilmek buyuruldu.
 Gurre-i Safertü'l-muzaffer sene 982

A.RSK 1460, s. 2.

Muhâsebecilik der Hızâne-i Diyarbakır
 Hâlâ Şam muhâsebecisi İbrahim ber-vech-i mübâdele verilmek buyuruldu.

Diyarbakır Beğlerbeğisi Süleyman Paşa ricâsıyla ikisi bile buyurulmuştur.
18 Muharrem sene 991.

K. Ruus 241, s. 243.

Diyarbakır Eyaleti Ruznameciliği

Ruznâmecilik der Hazîne-i Diyarbakır

Sâbıkâ Lahsa Beğlerbeğisi Ahmed Paşa mektub gönderüp (boş) sancağında (boş) ze'âmeti olan Kâtib Mehmed'e düşenden kitâbete hüküm verilüp Diyarbakır hazînesinde ruznâmeci olan İbrahim fevt olup ruznâme hizmeti mahlûldür deyu mezbûra verilmesin arz itmeğin mahlûlden buyuruldu.

28 Rebfulâhir sene 987.

Mühimme 37, s. 260.

Diyarbakır Eyaleti Mukataacılığı

Mukâta'acılık

Diyarbakır defterdârı mektub gönderüp hazîne-i Diyarbakır'da mukâta'a hizmetin eden Cafer ihtiyârıyla ferâgat edip yerine hazîne-i mezkûre şakirdlerinden altı akçe ulûfesi olan Derviş mahaldir deyu arz itmeğin buyuruldu.

22 Cemâziyelevvel sene 967.

Mühimme 4, s. 30.

XVI. YÜZYIL EĞRİ EYALETİ DEFTERDARLIK TEŞKİLATI

Eğri Eyaleti Defterdarlığı

Defterdarlık-ı Eğri

Dergâh-ı muallâ'da müteferrikalıkla dîvan kâtibi olan Abdi'ye kitâbet ve müteferrikalıkla vilâyet-i mezbûre defterdarlığı verilmek buyuruldu.

Derkenar: Bâ-arz-ı mirmiran-ı Eğri.

7 Safer sene 1007.

K. Ruus 255, s. 145.

XVI. YÜZYIL ERZURUM EYALETİ DEFTERDARLIK TEŞKİLATI

Erzurum Eyaleti Defterdarlığı

Defterdarlık

Erzurum'da ze'âmet tasarruf edip sâbıkâ nâzır-ı emvâl olan Ömer nâm za'îme buyuruldu. Erzurum beğlerbeğisi arzı mûcibince.

Derkenar: hüküm yazılıp paşa hazretlerine verildi.
8 Cemâziyelâhir sene 963.

Mühimme 2, s. 58.

Defterdarlık-ı Hazîne-i Erzurum
Mukâta'a-i Vilâyet-i Erzurum ma'a cizye-i Gürcistan ve memlihâ-i Hınıs ve
me'âdin-i sâire ve tevâbi'ihâ

Fî selâse sinîn	Mukâta'at-ı vilâyet-i	Mukâta'a-yı gümrük-ı
7.186.759	Trabzon	Erzincan
	Yekûn	Fî selâse sinîn
	Fî selâse sinîn	130.000 sikke
	2.180.000	Fî sene 7.800.000
	Fî sene	

Cem'an ma'a gümrük-ı Erzincan
Fî selâse sinîn
9.265.586
Fî sene
27.796.759

Yekûn
19.996.758

Zıkr olunan aklam müstakil defterdarlık olmak fermân olunup ve şimdiye de-
ğin tahvili tamam olmayan aklâmı haliyâ olan defterdar zabt ider ve muhâsebesi
Dergâh-ı Mu'allâ'ya geldikde Anadolu defterdârı okuyup mala müte'allik olan ah-
kâm-ı müşârun ileyh tarafından yazılmak üzere defterdarlığı Dergâh-ı sa'âdet
destgâhında yeniçeriler kâtibi olan Süleyman Çelebi'ye yüz yirmi bin akçe haslar
ile verilmek

23 Recep sene 981.

K. Ruus 225, s. 382.

Defterdarlık-ı Hızâne-i Erzurum
Erzincan kadısı olup Pasin muharriri olan Sinan Efendi tahrîrde ve gayrı hu-
sûslarda istikâmet ile hizmet edip ve bu def'a gelüp zıkr olunan defterdarlık kendüye
verilürse ba'zı kılâ'm mevâcibini vermeğe te'ahhüd ettiği ecilden şerh-i mezbûr üzere
sâbık defterdar tasarruf itdüğü dirlik ile virilmek buyuruldu

3 Rebi'ulâhir sene 989

K. Ruus 240, s. 17.

Erzurum'un defter kâtibleridir

Kâtib Ferid	Kâtib Hasan	Kâtib Kaya	Kâtib Ali	Kâtib Mustafa
13333	9500	8500	6000	10664
Kâtib Ahmed	Kâtib Hoşgeldi Tezkirei		Kâtib Osman	Kâtib Halil
4500	15600		9000	9000

Derkenar, Erzurum beylerbeyi Rıdvan Paşa mühürlü tezkire gönderüp mezbûr için her vecihle yarardır deyu bildirmeğin bin beş yüz terakki buyuruldu.

10 Cemâziyelevvel sene 989.

K. Ruus 240, s. 59.

Defterdarlık-1 Erzurum

Diyarbakır defterdarlığından ma'zûl Mustafa Çelebi'ye buyruldu.

28 Rebiulahir sene 990.

K. Ruus 239, s. 362.

Defterdarlık-1 Hazîne-i Erzurum

Sâbıkâ Vilâyet-i Haleb'in tumar defterdârı olan Ali Mustafa Efendi'ye veril-mek buyuruldu.

2 Ramazan sene 992.

K. Ruus 244, s. 77.

Defterdarlık-1 Hazîne-i Erzurum

Sâbıkâ Vilâyet-i Haleb'in tumarları defterdârı olan Ali Efendi'ye virilmiştir.

2 Ramazan sene 992.

K. Ruus 262, s. 205.

Defterdarlık-1 Hızâne-i Erzurum

Dergâh-ı âlî müteferrikâlarından Mihaliçli Ahmed Ağa ehl-i kalem ve emekdâr ve ihtiyar olduğundan gayrı yarar adamları ile Şark seferlerin seferleyüp ve bu sene Tebriz ve Hama kalelerin ta'mîrinde ve bu def'a yığınla hazîne ve zahîre îsâlinde bezl-i maktûr idüp ve (... ?) muhârebesinde dahî hizmet ve yoldaşlıkta bu-lunmağın zikr olunan defterdarlık verilmek buyuruldu.

4 Muharremü'l-haram sene 995.

K. Ruus 248, s. 38.

Defterdarlık-ı Hızâne-i Erzurum

Erzurum'un tımar defterdârı olan İsmail Efendi'ye Defterdar Hasan Efendi'nin mûmzâ ve mufassal tezkiresi mücibince yüz yirmi bin akçe salyâne ile bi't-tamâm haklaşmak üzere zikr olunan defterdarlık verilmek buyuruldu.

Gurre-i Cemâziyelevvel sene 997.

K. Ruus 248, s. 132.

Defterdarlık-ı Hazîne-i Erzurum

Yeni İl kadısı olan Ahmed Efendi'ye verilmek altı yük peşin virmişdir deyu buyuruldu.

Derkenar: Müjdesi Kapucular kâtibine.

4 Cemâziyelevvel sene 997.

A.RSK, 1469, s. 10.

Defterdarlık-ı Hazîne-i Erzurum

Dergâh-ı âlî müteferrikalarından Mesih Kethüdâ'ya verilmek buyuruldu.

14 Rebûlâhir sene 998.

K. Ruus 252, s. 225.

Defterdarlık-ı Hazîne-i Erzurum

Sâbikâ defterdar olan Ali muhassıl-ı emvâl olup defterdarlık zamanında küllî mâl-ı mîrî cem' etmiştir deyu zikr olunan defterdarlık müşârun ileyhe virilmeğin arz olundukda virilsün deyu buyuruldu.

Derkenar: Bâ-hatt.

20 Şevval sene 999.

A.RSK 1473, s. 102.

Defterdarlık-ı Hızâne-i Erzurum

Âsitâne-i Sa'âdet'de başdefterdar olan Seyyid Mehmed Efendi'nin mûmzâ tezkiresinde olan şurût mücibince Dergâh-ı âlî müteferrikalarından Mansur'a verilmek buyuruldu.

25 Şehr-i Zilkade sene 999.

A.RSK 1473, s. 148.

Defterdarlık-1 Hazîne-i Erzurum

Hâlâ Diyarbakır defterdârı olan Zarif Mehmed'e verilmek buyuruldu.

Derkenar: Bâ hatt.

20 Safer sene elf.

A.RSK 1473, s. 243.

Defterdarlık-1 Hazîne-i Erzurum

Sâbıkâ Erzurum defterdârı olan Hüseyin Ağa'ya şartı üzere verilmek.

3 Rebî'ulevvel sene elf.

A.RSK 1473, s. 246.

Defterdarlık-1 Hazîne-i Erzurum

Defterdar olan Ahmed'in mal tahsilinde müsâhalesi vardır deyu sâbıkâ Tuna defterdârı olan Mustafa Efendi'ye verilmek için defterdar efendi tarafından telhîsi ile arz olundukda virilsün deyu buyuruldu.

Derkenar: Bâ-hatt-ı hümâyûn.

7 Rebîulevvel sene 1001.

K. Ruus 253, s. 11.

Defterdarlık-1 Hızâne-i Erzurum

Ba'zı şurûtle Dergah-ı âlf çavuşlarından Yahya Çavuş'a verilmek buyuruldu
24 Ramazan sene 1006.

A.RSK 1475, s. 15.

Defterdarlık-1 Hızâne-i Erzurum

Çıldır beğlerbeğisi olan Ömer dame ikbaluhu mektup gönderüp Ahışa'nın sağ ve sol ve Çerâkise ve Azgur gönüllülerinin vâki' olan mevâcibleri Erzurum defterdârları vire gelmişler iken hâlâ Erzurum defterdârı olan Yusuf Efendi'nin iki yüz yük akçeden ziyâde makbûzâtı olup zikr olunan gönüllülerin yedi sekiz yük akçe mevâciblerinden bir akçe vermeyüp gadr eylemiştir deyu mezkûr defterdârın bel'ıyyât ve ketmiyyâtı kırk yük akçeye kabûl ve iltizâm eden Dîvân-ı Hümâyûn kâtiblerinden Kâtib Mehmed'e kırk yük akçe iltizâmı üzere zikr olan defterdarlık verilmek buyuruldu.

4 Cemâziyelevvel sene 1015.

A.RSK 1480, s. 10.

Erzurum Eyaleti Mukatacılığı

Mukâta'acılık-ı Vilâyet-i Erzurum

Hızâne-i âmirede yevmî beş akçe ulûfe ile ruznâmecî şakirdi olan Mahmud beş akçe terakkiyle hızâne-i Erzurum'da mukâta'acı olmak buyuruldu.

3 Ramazan sene 981.

Mühimme 25, s.17.

Mukâta'acılık der Hazîne-i Erzurum

Hâlâ mukâta'acı olan İbrahim mukâta'acı iken yeri bilâ sebep alınmıştır deyu Erzurum beğlerbeğisi arz itmeğin mukarrer buyuruldu

19 Recep sene 997.

K. Ruus 251, s. 80.

XVI. YÜZYIL GENÇE VE KARABAĞ EYALETLERİ DEFTERDARLIK TEŞKİLATI

Gence ve Karabağ Eyaletleri Defterdarlığı

Defterdarlık-ı hazîne-i Gence ve Karabağ

Gence Beğlerbeğisi Haydar Paşa mektub gönderüp vilâyet-i mezbûrenin mahsûlâtın zabt ve kabz için defterdâr lâzım olup ve Dergâh-ı âlî çavuşlarından olup Paşa Sancağı'nda altmış bin akçe ze'âmete mutasarrıf olan Mehmed Çavuş yarâr ve ehl-i vukûfdur deyu zikr olunan defterdarlık Gence harâbelerinden kırk bin terakkî ile cümle ze'âmeti yüz bin akçe olmak ve defterdarlıktan munfasıl oldukda yüz bin akçe ze'âmetle çavuşluk üzerinde ibkâ olmak üzere verilmek ricâsına arz itmeğin vech-i meşrûh üzere buyuruldu.

4 Cemâziyelâhir sene 997

K. Ruus 248, s. 133.

Defterdarlık-ı Mâliye-i Gence

Tasarrufunda olan ze'âmeti ile defterdarlıktan munfasıl oldukda kemâkân ze'âmeti ve kitâbeti üzerinde olmak üzere Dîvân-ı Hümâyûn kâtiblerinden Kâtib Ali'ye zikr olunan defterdarlık buyuruldu

7 Zilkade sene 997.

K. Ruus 248, s. 140.

Defterdarlık-ı Hazine-i Gence

Sâbikâ Van ve Tebriz Defterdârı Mehmed Efendi arzihal sunup zıkr olunan defterdârlığın salyânesi hazineye kalmak üzere Berdağ sancağı ile verilirse ve vilâyet tahrîr ve tevzi'î emr olunursa kulun mevâcibinden gayrı elli yük akçe irsâl ideyim deyu ricâ itmeğin buyuruldu ta'ahhüdü üzre.

19 Muharrem sene 1000.

A.RSK 1473, s. 195.

Defterdarlık-ı Hazîne-i Gence

Sâbikâ defterdâr olan Mehmed'e mukarrer buyuruldu

24 Safer sene 1001.

K. Ruus 253, s. 6.

Defterdarlık-ı Gence

Sâbikâ Gence Defterdârı Mehmed Dersa'adet'e arzihal sunup Gence mukâta'atının senevî fûruhtu kırk altı yük akçede iken kendüye Gence'nin tahrîri fermân olunmağın kırk dokuz yük akçe dahî ziyâde idüp ve Gence neferâtının altmış yedi yük akçe mevâcibleri Diyarbakır ve Revan hazînelerinden verilir iken ben bir akçe aldırılmayup cümlesin Gence hazînesinden edâ idüp sa'yim olmuşken diğer Mehmed Gence neferâtının otuz üç yük mevâcibleri girü Diyarbakır hazînesinden verilmek üzre Gence hazînesinden her sene elli yük akçe göndermek şartıyla defterdarlığın alup şöyle ki mutasarrıf olduğum ze'âmetle defterdarlık-ı vilâyet-i mezbûre tevzi'îyle bana virilürse her sene elli yük akçe gönderüp ve neferâtın mevâcibin virüp defterdarlık hasları defterdâr-ı sâbika verilen Ardanuç sancağı havâss-ı hümayûna ilhâk olunup ve Özi kulları mevâcibine verilecek on dört akçe mukâbelesinde Zaim Ramazan'a Dergâh-ı âlî çavuşluğu tevcih olunup ve üç yıla değin defterdarlığın âhara verilmeye deyu şart-ı mezbûr üzre inâyet ricâ eyledüğü 1001 Cemâziyelâhiri'nin on yedinci [günü] arz olundukda vech-i meşrûh üzre tevcih olunduğuna Başdefterdar İbrahim Efendi mümzâ tezkire virmeğin verilmek buyuruldu.

18 Cemâziyelâhir sene 1001.

K. Ruus 253, s. 72.

XVI. YÜZYIL GORİ VE LORİ VE TUMANİS VE TİFLİS EYALETİ DEFTERDARLIK TEŞKİLATI

Gori ve Lori ve Tumanis ve Tiflis Eyaleti Defterdarlığı

Defterdarlık-ı mâliye-i Gori ve Lori ve Tumanis ve Tiflis

Gori beylerbeyisi Mustafa Paşa mektûb gönderüp Gori ve Lori ve Tumanis ve Tiflis kal'alarında olan kul tâ'ifesinin mevâcibleri tevzi' olundukda mâl-ı mîrîye gadr olduğundan gayrı mîrîye âid olan hukûk ve rûsûm vesâ'ir emvâlin zabtına defterdâr lâzımdır deyu arz etmeğin defterdâr Hasan Efendi'nin mûmzâ tezkiresi müci-bince sâbıkâ Erzurum hazînesinde muhâsebeci olup kırk sekiz bin akçe ze'âmete müstehak Murad'a verilmeğin altmış bin akçe salyâne ile buyruldu.

19 Cemâziyelâhir sene 997.

K. Ruus 248, s. 134.

XVI. YÜZYIL HABEŞ EYALETİ DEFTERDARLIK TEŞKİLATI

Habeş Eyaleti Defterdarlığı

Defterdarlık-ı Hazîne-i Habeş

Habeş beğlerbeğisi mektub gönderüp Habeş mal defterdârı olan kimesne gelürken deryâya gark olup yeri mahlûldür deyu Dergâh-ı Mu'allâ'da sağ ulûfeciler-den onuncu bölükde on dört akçesi olup mahrûse-i Mısır'da istihdâmda olan Bostanoğlu Hamza'ya olmak ricâ itmeğin buyuruldu.

25 Şaban sene 992.

K. Ruus 244, s. 70.

XVI. YÜZYIL HALEB EYALETİ DEFTERDARLIK TEŞKİLATI

Haleb Eyalet Defterdarlığı

Defterdarlık-ı Haleb

Diyarbakır defterdarlığından Bali Çelebi'ye buyuruldu.

Derkenar: Müjdesi Ivaz Çavuş'a buyuruldu.

19 Zilkade sene 981.

Mühimme 25, s. 80.

Defterdarlık-ı Hazîne-i Haleb

Ber vech-i tekmlî yüz kırk bin akçe Şam Defterdârı Mehmed'e buyuruldu

Fî 18 Rebîu'l-âhir sene 986.

Berât itdiresin yüz kırk bin akçe ile.

Gurre-i Rebî'ulevvel sene 987.

K. Ruus 262, s. 63.

Defterdarlık-ı Hazîne-i Âmire-i Haleb
Sâbıkâ Erzurum defterdârı olup Yeni İl hasların tahrîr eyleyen İbrahim Efendi'ye verilmek buyuruldu.
Derkenar: Müjdesi Divân-ı Hümâyûn kâtiblerinden Abbas'a verilmiştir.
Gurre-i Ramazan sene 988.

K. Ruus 238, s. 117.

Defterdarlık-ı Hazîne-i Haleb
Erzurum Defterdârı Sinan Efendi'ye buyurulmuştur.
28 Rebî'ulahir sene 990.

K. Ruus 239, s. 362.

Defterdarlık-ı Hazîne-i Haleb
Mısır defterdarlığı fermân olunan Mahmud Efendi'ye ber-vech-i adâlet yüz bin altın ziyâde verilmek şartıyla buyuruldu.
28 Zilkade sene 995.

K. Ruus 249, s. 217.

Defterdarlık-ı Hazîne-i Haleb
Sâbıkâ Mısır defterdârı olan Mahmud Efendi'ye verilmek buyuruldu.
Derkenar: Yahya Çelebi hattıyla tezkire gelmiştir.
22 Muharrem sene 1000.

A.RSK 1473, s. 197.

Defterdarlık-ı Hazîne-i Haleb
Sâbıkâ Bağdad Defterdârı Ahmed mal hizmetinde ehl-i vukûf olmağla zikir olunan defterdarlık buyuruldu.
17 Rebî'ulâhir sene 1001.

K. Ruus 253, s. 35.

Defterdarlık-ı Haleb

Bosna defterdârı olan Mustafa Efendi'ye verilmek buyuruldu.

Gurre-i Zilkadeti'ş-şerîfe sene 1006.

K. Ruus 254, s. 54.

Halep Eyâleti Mukataacılığ

Haleb defterdârı mektub gönderüp Dergâh-ı Mu'allâ kullarından Haleb hazînesine baş mukâta'acı olan Mustafa vilâyet kâtibi Rüstem'in ze'âmetinde küllî mâl-ı mîrî olup hâl-i hayatında vermeyüp fevt olduktan sonra haber virüp mâl-ı mîrîye zarar olmuşdur ref'i lâzımdır deyu yeri Haleb hazînesinde ikinci mukâta'acı olan Seyfi'ye ve Seyfi'nin yeri Ruznâmecî Ali'ye ve Ali'nin yeri Şam sipâhîlerinden Şam hazînesinde kâtib-i sâni olan Ferhad'a sadaka olunmasını ricâ etmeğın buyuruldu.

20 Cemâziyelevvel sene 967.

Mühimme 4, s. 28.

Mukâta'acılık-ı Şıkk-ı Sâlis-i Hizâne-i Haleb

Haleb hazînesi defterdârı Mustafa Çelebi mektub gönderüp Şıkk-ı Sâlis mukâta'acısı olan Derviş ehl-i kalem olmayup hizmetinin uhdesinden gelmeğe iktidârı yokdur deyu şehirde olan mukâta'at kalemleri Şıkk-ı Sâlis mukâta'asına zam olunup cümleye birden hizâne-i Haleb'de ruznâmecî olan Hüseyin'e verilmek ricâsına arz itmeğın vech-i meşrûh üzere verilmek buyuruldu.

25 Rebî'ulâhir sene 981.

K. Ruus 225, s. 319.

Mukâta'a-i Hazîne-i Haleb

Vilâyet-i Haleb'de yirmi bin ze'âmetle hazîne-i mezbûrede tezkireci olan Mahmud'a buyuruldu.

Yevmü'l-hamîs fi 9 Rebiulevvel sene 962.

K. Ruus 213, s. 139.

Mukâta'acılık-ı Sâni der Haleb

Haleb zu'emâsından Hasan'a verilmek buyuruldu.

Derkenar: Bâ-tezkire-i şerîfe-i hazret-i Vâlîde Sultan.

13 Ramazanü'l-mübârek sene 988.

K. Ruus 238, s. 131.

Mukâta'acılık-ı Sâni der Haleb

Mehmed gelüp mukâta'a-i mezbûre bunun üzerinde olup azl icâb eder husûsu yoğ iken bilâ sebep alınıp Hüseyin nâm kimesneye verildiğin bildirüp girü mukarrer olmak ricâ eylemeğin sâbıkâ ol mukâta'a bunun yeri ise yine mukarrer olmak buyuruldu.

25 Zilkâde sene 988.

K. Ruus 238, s. 203.

Mukâta'acılık-ı Şikk-ı Evvel der Haleb

Haleb beğlerbeğisi ve kadısı ve defterdârı mektub gönderüp mukaddemâ mukâta'acı olan Hüseyin ehl-i kalem ve sâhib-i rakam ümenâ ve ummâl kemâl mer-tebede rızâ ve şükran üzere iken Karamânî oğlu Mahmud nâm zaîm bilâ sebep elinden alup verilen hükm-i şerîfde ben Şikk-ı Evvel mukâta'acısı iken elimden aldılar deyu yazdırup mezbûr Mahmud ise Şikk-ı Evvel'e mukâta'acı olmuş değildir dâimâ böyle hîle ve hud'adan hâlf olmayup ve ümenâ ve ummâl gelüp mezbûr Mahmud mukâta'acı olursa cümlemiz ferâğat iderüz deyu şekvâ ettiklerin bildirmeğin zikr olunan mukâta'acılık müşârun ileyh Hüseyin'e mukarrer.

Gurre-i Zilhicce sene 988.

K. Ruus 238, s. 211.

Mukataacılık-ı Şikk-ı Evvel der Haleb

Haleb'de mal defterdârı Ömer Efendi mektûb gönderüp Haleb'de Şikk-ı Evvel mukâta'acısı olan Hüseyin vefât idüp ve mukaddemâ Trablus defterdarlığı ifrâz olundukda Şikk-ı Evvel mukâta'acılığı kalemine tâbi' olan ekser aklâm Trablus'a ilhâk olmağla şey'en kalif olmağın Şikk-ı Sâni kalemine tâbi' olan Cebel-i Kenan ve Sermin ve Ma'arra ve Harmen ve Eriha mukâta'âtı Şikk-ı Evvel'e ilhâk olunup bi'l-fi'il Şikk-ı Sâni mukâta'acısı olan Kurd ehl-i kalemdir deyu inâyet ricâsına arz eylemeğin buyuruldu.

23 Şevval sene 997.

K. Ruus 251, s. 154.

Halep Eyaleti Tezkireciliği

Tezkirecilik-i Hazîne-i Haleb

Defter kâtiblerinden Cafer'e buyuruldu.

3 Muharrem sene 995.

A. RSK 1466, s. 2.

Tezkirecilik-i Defterdâr-ı Haleb

Derviş gelüp Haleb defterdârının tezkirecisi Südde-i Sa'âdet'de Anadolu defterdârının tezkirecisi olup yeri mahlûldür deyu kendüye verilmesin ricâ itmeğin mahlûlden buyuruldu.

27 Rebî'ulevvel sene 983.

K. Ruus 229, s. 178.

Hizmet-i Tezkire-i Hazîne-i Haleb

On akçe ile ruznâmecî olan Cafer'e beş akçe terakkî ile buyuruldu.

Yevmü'l-hamîs fi 9 Rebiulevvel sene 962.

K. Ruus 213, s. 139.

Halep Eyaleti Varîdatçılığ**Vâridatî**

Hizmeti sâbikâ vâridatçılıktan ref' olunan Durmuş'a kal'a ulûfesiyle buyuruldu.

Yevmü'l-hamîs fi 9 Rebî'ulevvel sene 962.

K. Ruus 213, s. 139.

Vâridatçılık der Hazîne-i Haleb

Haleb defterdârı tezkire gönderüp Dergâh-ı Mu'allâ'da olan hazîne-i âmire şâkirdlerinden altı akçe ulûfeye mutasarrıf olan Şeyhzâde Muharrem için ehl-i kalemdir deyu ulûfesi Haleb hazînesinden verilmiş ve anda istihdâm olunmasın ricâ itmeğin hazîne-i Haleb'de vâridatçılık hizmetinde istihdâm olunmak buyuruldu ve istihdâmda oldukça ulûfesi hazîne-i Haleb'de verile deyu buyuruldu.

27 Zilkade sene 983.

K. Ruus 230, s. 291.

Vâridatçılık der Hazîne-i Haleb

Mütেকâ'id Ahmed Paşa iltimâsıyla kendü emekdârlarından ve erbâb-ı tımar-dan olan Bostan nâm kâtibe verilmek buyuruldu.

6 Rebî'ulevvel sene 981.

K. Ruus 225, s. 295.

Halep Eyaleti Ruznameciliği

Ruznâmeî

Hizmeti on akçe ile vâridatçı olan Ali'ye beş akçe terakkî ile buyuruldu.
Yevmü'l-hamîs fi 9 Rebîu'l-evvel sene 962.

K. Ruus 213, s. 139.

Ruznâmeçilik-i Hazîne-i Haleb

Müşârun ileyh mektubu mûcibince hazîne-i mezbûrede sâbıkâ vâridat hizmetinde olan erbâb-ı tumardan Ahmed'e verilmek buyuruldu.
25 Rebî'ulâhir sene 981.

K. Ruus 225, s. 319.

Ruznâmeçilik der Haleb

Haleb'de mal defterdârı Ömer Efendi mektub gönderüp Haleb'de Ruznâmeçi olan Muharrem'in hizmet-i mezkûreden ref'i lâzımdır deyu sâbıkâ Kars'da mukâta'acılık hizmetinde olan Yahya'ya verilmek ricâsına arz itmeğin verilmek buyuruldu.

23 Şevval sene 997.

*K. Ruus 251, s. 154.***Halep Eyaleti Muhasebeciliği**

Muhâsebecilik-i Hazîne-i Haleb

Haleb Defterdârı Halil mektub gönderüp sâbıkâ Haleb'de vâridat hizmetinde zaîmi? bulunan için ehl-i kalemdir deyu bildirmeğin Haleb'de muhâsebeci olmak buyuruldu.

24 Cemâziyelâhir sene 985.

*ARSK 1461, s. 153.***XVI. YÜZYIL KARAMAN EYALETİ DEFTERDARLIK TEŞKİLATI****Karaman Eyaleti Defterdarlığı**

Defterdarlık-ı Karaman

Zu'emâdan Abdi Ağa'ya buyuruldu.

Defterdâr-ı sâbık dirliği ile bunlar Safer'in on altısında buyrulup sehv olup tekrar buraya kayd olundu.

Derkenar: Kayd şud.
22 Safer sene 966.

K. Ruus 216, s. 33.

Defterdarlık-ı Hazîne-i Vilâyet-i Karaman

Larende kadısı olup Karaman müfettişi olan Nuh Efendi mektub gönderüp vilâyet-i Karaman'da olan nezâret-i havâss-ı hümâyûn kadîmden iltizamla verilüp nâzırlar mücerred ekl için mukâta'ai kendü kullarına virüp cüz'î nesne gösterip ve bi'l-fi'il iki yüz yükden ziyâde bakâya olup Tarsus ve Kırşehri sancakları ilhâk olunup müstakil bir mal defterdârı olmak lâzım olmağın Karaman zu'emâsından Mustafa gelüp müşârun ileyh Nuh Efendi için yüz bin akçe ile mal defterdârı olup yetmiş bin akçesi Karaman ifrâzından ta'yîn olunup ve Mustafa dahî Dergâh-ı âlf çavuşlarına ilhâk olunup cümle evkâf-ı selâtin ve gayri ve tahvili tamam olmuş nüzzâr ve ummâlin bakayâsı ve haraç ve güherçile ve mevâcib-i kıl'a bi'l-cümle beytû'l-mâla müte'allik umûru defterdar olanlar görmek üzere vilâyet-i mezbûrenin her senede mukâta'at ve mevkûfâtının kıstı'l-yevm kırk yük akçeden iken yılda yirmi yük akçe ziyâde virmeğe kabûl idüp ve hâlen altı yedi yük akçesin yarâr maldar beğlere virüp eğer gelecek bu zamanda ta'yîn olunan akçe belki dahî ziyâde tahsil idüp gelecek Şevval guresinde irsâl edeyim ziyâdece ze'âmet olup eğer uhdesinden gelmezse defterdarlık ve çavuşluk alına deyu ta'ahhüd ettikleri arz olundukda vech-i makbûl ile tedârik oluna hakkından gelmezlerse ve küfelâdan alınıp defterdarlık ve çavuşluk verilmeye deyu buyuruldu.

28 Şevval sene 989.

K. Ruus 239, s. 203.

Defterdarlık-ı Hazîne-i Karaman

Âsitâne-i Sa'âdetde defter emîni olan Mustafa Çelebi'ye verilmek buyuruldu.

Derkenar: Bâ-hatt-ı hümâyûn.

22 Rebîu'levvel sene 992.

K. Ruus 242, s. 236.

Defterdarlık-ı Hazîne-i Vilâyet-i Karaman

Âsitâne-i Sa'âdet'de defter emîni olan Mustafa'ya verilmiştir.

22 Rebîu'levvel sene 992.

Derkenar: Sâbıkâ defterdârı olan Hacızâde Mahmud Beğ İçel sancağıyla ber vech-i nezâret-i emvâl verilmiştir.

22 Zilhicce sene 992.

K. Ruus 262, s. 55.

Defterdarlık-1 Hazîne-i Karaman

Sâbıkâ defterdâr olan Kadızâde Mahmud Efendi'ye İçel Sancağı ile defterdarlık hasları haziyene zabt olunmak üzere verilmeğın buyuruldu.

11 Şaban sene 992

K. Ruus 244, s. 54.

Defterdarlık-1 Hazîne-i Karaman

Bağdad'da hazîne defterdârı olan Nuh Efendi'ye verilmek buyuruldu.

20 Cemâziyelâhir sene 993.

K. Ruus 244, s. 196.

Defterdarlık-1 Hazîne-i Karaman

Sâbıkâ Erzurum defterdârı olan Mahmud Efendi Erzurum'a defterdâr oldukça on beş bin altın virüp hâlâ dahî beş yük akçe peşin alınmağın zikr olunan defterdarlık verilmek buyuruldu.

23 Muharrem sene 997.

K. Ruus 250, s. 12.

Defterdarlık-1 Hazîne-i Karaman

Hâlâ Karaman defterdârı olan Mahmud'un ihmâl ve müsâhalesi olduğu i'âm olunmağın azl olunup Südde-i Sa'âdetimde ikinci ruznâmeci olan Mehmed Çelebi'ye verildi.

Derkenar: Bâ-hatt.

10 Safer sene 998.

K. Ruus 252, s. 170.

Defterdarlık-1 Hazîne-i Karaman

Sâbıkâ Tebriz defterdârı olan Bali'ye hazîneye peşin on yük akçe virmek üzere buyuruldu.

Derkenar: Bâ-hatt.

10 Muharrem sene 1000.

A.RSK 1473, s. 183.

Defterdarlık-ı Hizâne-i Karaman

Sâbıkâ Sivas'da mal defterdârı olan Mehmed Efendi'ye verilmek buyuruldu.

Derkenar: Bâ-hatt-ı hümayûn.

6 Şevval sene 1001.

K. Ruus 253, s. 184.

Karaman Eyaleti Tezkireciligi

Tezkirecilik-i Hazîne-i Vilâyet-i Karaman

Karaman tımarları defterdârı gelüp hâlâ tezkireci olan Mustafa nâ-ehildir deyu kendü Karaman'da defter emîni olan Hasan müstehakdır deyu ricâ itmeğin verilmek buyuruldu

15 Şevval sene 982.

A.RSK 1460, s. 322.

Karaman Eyaleti Varidatçılığı

Vâridatçılık-ı Hazîne-i Karaman

Defterdar Nuh Efendi mektub gönderüp hazînedede vâridatçı lâzımdır ve vilâyet-i mezbûrede nice zaman mukâta'at hizmetinde olan Hamza için ehl-i vukûfdur ve müstakîmdir deyu ibtidâdan beş bin akçe tımar ile vâridatçı olmak ricâ itmeğin buyuruldu.

25 Saferü'l-muzaffer sene 990.

K. Ruus 239, s. 301.

Karaman Eyaleti Mukataacılığı

Mukâta'acılık-ı Muhâsebe-i Hazîne-i Karaman

Dîvân-ı Hümayûn kâtiblerinden Ali'ye buyurulmuşdur

Sâbıkâ Haleb'de mukâta'ai olmuş kitâbet ile bile.

25 Zilkade sene 995.

A.RSK 1466, s. 10.

Karaman Eyaleti Muhasebeciliği

Defterdâr Nuh Efendi mektûb gönderüp sâbıkâ Erzurum hazînesinde mukâta'acı olup vilâyet-i Rum'da ze'âmetden ma'zûl olan Ali için yarâr ehl-i kalemdir deyu muhâsebeci olup ve bedeli Karaman emvâlinde ricâ itmeğin buyuruldu.

14 Zilkadetü'ş-şerife sene 989.

K. Ruus 239, s. 216.

XVI. YÜZYIL KARS EYALETİ DEFTERDARLIK TEŞKİLATI**Kars Eyaleti Defterdarlığı**

Defterdarlık-ı Kars

Gurebâ-i yemîn kethüdâsı Mustafa'ya seksen akçe ile verilmek buyurulmuşdur mâl-ı mîrîye müte'allik husûsları dahî görmek sizedir.

25 Şaban sene 988.

*K. Ruus 237, s.101.***XVI. YÜZYIL KEFE EYALETİ DEFTERDARLIK TEŞKİLATI****Kefe Eyaleti Defterdarlığı**

Defterdarlık-ı Hazîne-i Kefe

Tokat kadısı olup Erdel kadısı olan Ahmed Efendi'ye yüz yirmi bin akçe ile salyâne ile verilmiştir.

6 Rebî'ulâhir sene 993.

K. Ruus 262, s. 217.

Defterdarlık-ı Hazîne-i Âmire-i Kefe

Tokat kadısı olan Ahmed Efendi müstakîm, bir zaman mâl-ı mîrî hizmetinde olup envâ'-i sa'y ve istikâmeti zuhûr itmeğin vilâyet-i Kefe müstakil defterdarlık olup mezkûra verilmek buyuruldu.

11 Rebî'ulâhir sene 993.

*K. Ruus 244, s. 180.***XVI. YÜZYIL KIBRIS EYALETİ DEFTERDARLIK TEŞKİLATI****Kıbrıs Eyaleti Defterdarlığı**

Defterdarlık-ı Cezîre-i Kıbrıs

Üsküdar kadısı olup Kıbrıs muharriri olan Mevlana (boş) verilmek buyuruldu

Derkenar: Tahvil hükmü verildi.

23 Rebî'ulâhir sene 980.

K. Ruus 225, s. 79.

Kıbrıs defterdârı mektûbu mûcibince sekiz akçe ile vâridâfî olan Mehmed müddet-i medîdeden gidip gelmemekle hizmeti mu'attal kalmıştır deyu diğer Mehmed'e arz itneğın buyuruldu.

14 Muharrem sene 981.

K. Ruus 224, s. 178.

Müşârun ileyhın mektûbu mûcibince ikinci mukâta'acılık erbâb-ı timardan Kâtib Abdi'ye buyurup.

14 Muharrem sene 981.

K. Ruus 224, s. 178.

Defterdarlık-ı Hazîne-i Kıbrıs

Sâbıkâ defter emânetinden ma'zûl olan Abdullah'a buyuruldu

Derkenar: Müjdesi Katib Mahmud'a.

29 Muharrem sene 986.

A.RSK 1461, s. 276.

Defterdarlık-ı Hazîne-i Kıbrıs

Sâbıkâ Mısır'da Garbiye kadısı olup ve anda mal defterdarlığı verilen Mevlânâ Süleyman'a verilmek buyuruldu.

Kıbrıs defterdârına dahî hâline münâsib yer düşdükte arz oluna deyu Mısır beğlerbeğisine emir verilmek buyuruldu

Derkenar: Müjdesi Mustafa Çavuş'a.

Derkenar: Bâ-hatt-ı hümayûn.

10 Safer sene 989.

K. Ruus 238, s. 297.

Defterdarlık-ı Hazîne-i Kıbrıs

Sâbıkâ Kıbrıs defterdârı olan Abdullah Beğ kendü arzihâlinde mastûr olduğı üzere Kıbrıs'ın hıazâne defterdarlığı ba'zı şurût ile kendüye verilmek ricâ itdüğı defterden emîni cânibinden telhîs olunup pâye-i serîre arz olunup müte'ahhid olduğı üzere Kıbrıs'ın defterdarlığı Abdullah'a verilmek.

Derkenar: Bâ-berât-ı hümayûn.

3 Zilhicce sene 989.

K. Ruus 239, s. 233.

Defterdarlık-ı Hazîne-i Kıbrıs

Hâlâ olan defterdar ref^e olunup yeri sâbıkâ Karaman defterdârı olan Nuh Efendi'ye verilmek buyuruldu.

Derkenar: Mütjdesi Mehmed Çavuş'a.

Derkenar: Bâ-hatt-ı hümâyûn.

3 Muharrem 992.

K. Ruus 242, s. 141.

Defterdarlık-ı Hazîne-i Kıbrıs

Rum'da hazîne defterdârı Ahmed Efendi'ye verilmek buyuruldu.

27 Zilhicce sene 992.

K. Ruus 244, s. 154.

Defterdarlık-ı Hazîne-i Kıbrıs

Rum defterdârı olan Ahmed Efendi'ye virilmiştir.

27 Zilhicce sene 992.

K. Ruus 262, s. 211.

Defterdarlık-ı Hazîne-i Kıbrıs

Sâbıkâ Kıbrıs defterdârı olan Bâli Efendi Dîvân-ı Hümâyûn'a gelüp Kıbrıs cizyesiyle sikke tashîhi için arz olunan akçe otuz üç yük akçe olup lâkin mübâşir olan Şaban re'âyâdan otuz iki yük akçe ziyâde almıştır cümle altmış beş yük akçe olur kendüsü defterdarlık nâmıyla varup zikr olunan altmış beş yük akçeyi Ramazan âhirine değin tahsîl idüp bi't-tamâm kendüsü teslîm-i hazîne ideyim deyu mûte'ahhid olmağın müşârun ileyh Kıbrıs defterdârı ola Şevval'in evâyiline dek zikr olunan altmış beş yük akçeyi bi'z-zat getürüp hazîneye teslîm eyleye kendüye Trablus yâhud Tuna defterdarlığı virilüp sâbık defterdar Ahmed yerinde ibkâ oluna deyu buyuruldu

2 Cemâziyelâhir sene 997.

A.RSK 1470, s. 20.

Defterdarlık-ı Hazîne-i Kıbrıs

Âsitâne-i Sa'âdet'de başruznâmecî olan Derviş Mehmed'e verilmek buyuruldu

Derkenar: Bâ-hatt.

19 Şehr-i Zilkadeti'ş-şerîfe sene 999.

A.RSK 1473, s. 144.

Defterdarlık-ı Kıbrıs
 Şam Defterdârı Mehmed'e verilmek
 Fi't-tarihi'l-mezbûr.
 Derkenar: Bâ-hatt-ı hümayun.
 28 Şevval sene 1001.

K. Ruus 253, s. 229.

Kıbrıs Eyaleti Muhasebeciliği

Muhâsebecilik-i Kıbrıs

Kıbrıs'da on akçe ile muhâsebeci olan Mehmed Bezmî fevt olup hizmet-i muhâsebe hâlf kalmağın Lütfullah nâm kimesne yarâr ehl-i kalem ve sâhib-i rakam muhâsib olmağın on akçe ile muhâsebeci olmak.

Derkenar: Defterdar Efendi arz eylemişdir tezkireyi onlar vermişdir.

Selh-i Saferü'l-muzaffer sene 989.

K. Ruus 238, s. 327.

Kıbrıs Eyaleti Ruznameciliği

Ruznâmecilik-i Kıbrıs

Bursa'da ihtisab emânetinden ma'zûl Mehmed'e buyuruldu muhâsebeciye olan ulûfe ile

22 Cemâziyelevvel sene 978.

K. Ruus 222, s. 66.

Ruznâmecilik der Kıbrıs

Sâbıkâ Kıbrıs beğlerbeğisi olan Mehmed Paşa mektub gönderüp hâlâ Kıbrıs'da ruznâmeci olan Mehmed ihtiyârıyla ferâgat itmeğın sâbıkâ yine hazîne-i mezbûrede mâliye tezkirecisi olup envâ'-i sadâkat ve istikâmet ile ma'rûf olan kâtib Hüseyin her vecihle ehl-i kalem ve sâhib-i rakam olmağın ruznâmecilik merkûma verilmek ricâsına arz itmeğın buyuruldu.

7 Cemâziyelevvel sene 993.

K. Ruus 245, s. 170

Kıbrıs Eyaleti Mukabeleciliği

Mukâsebecilik-i Cezîre-i Kıbrıs

Yirmi bin akçe ze'âmet olan Dervîş'e zikr olunan ze'âmeti ile buyuruldu.

14 Saferü'l-muzaffer sene 979.

K. Ruus 221, s. 162.

Mukabelecilik-i der Cezîre-i Kıbrıs

Kıbrıs Defterdârı Dervîş Efendi Kıbrıs'da mukâbelecî olan Mustafa fevt olup yeri mahlûldür deyu silahdarlardan bölükde yevmî (boş) akçe ulûfeye mutasarrıf olan Üveys ehl-i kalemdir deyu mezkûra verilmesi ricâ itmeğin fevt olup mahlûl ise zikr olunan mukâbelecilik hizmetin mezbûr Üveys istihdâm olunmak buyuruldu.

5 Şaban sene 983.

K. Ruus 230, s. 71.

Mukâbelecilik ve Ruznâmecilik-i der Hazîne-i Kıbrıs

Kıbrıs Beğlerbeğisi Mehmed Paşa ve defterdârı Abdullah mektublar gönderüp bi'l-fi'il cezîre-i Kıbrıs'da ruznâme ve mukâbele hizmetinde olan Mehmed için yarâr ehl-i kalem olup mâdem ki edâ-i hizmet idüp kusûru olmaya bî-vech hizmetinden ref olunmaya deyu emr-i şerîf dahî verilmişken mukaddemâ hizmet-i mezbûrede olan Hüseyin'in tahsîli malda ihmâl ve müsâhalesi olmağla mâl-ı mîrîye külli gadri olmağın ref olunup yeri mezkûr Mehmed'e verilmişken yine mezkûr Hüseyin Südde-i Sa'âdet'e gelüp bir tarikle kendüye mukarrer olmak için emr-i şerîf alup lâkin mezkûr Mehmed tahsîl-i malda mecd u sa'yi olup hüsn-i istikâmet ile hizmet eyleyüp herkes ile hüsn-ı zindegânî üzre olup mâl-ı mîrî tahsîlinde istihdâm olunması enfa' ve evlâdır hizmetinde kusûr ve noksani yoğ iken bilâ sebep ma'zûl olmuşdur deyu giru ruznâme ve mukâbele hizmeti mezkûr Mehmed'e mukarrer olmak ricâsına arz eyledikleri ecilden mukarrer buyuruldu.

9 Şevval sene 990.

*K. Ruus 241, s. 112.***Kıbrıs Eyaleti Mukatacalığı**

Mukâta'acılık-ı Cezîre-i Kıbrıs

Diyarbakır'da ze'âmete mutasarrıf olan Mahmud Çelebi'ye murâd idündüğü yerden on bin akçe terakkîyle vilâyet tahrîrine kâtib dahî olmak üzre buyuruldu.

Ze'âmeti yirmi üç bin yüz elli sekiz akçedir.

11 Rebu'lâhir sene 978.

Mühimme 8, s. 136.

Mukâta'acılık der Hazîne-i Kıbrıs

Kıbrıs Beğlerbeğisi Mehmed Paşa ve defterdârı Abdullah mektublar gönderüp hazîne-i Kıbrıs'da mukâta'acı olan Hüseyin 990 Rebîu'l-âhiri'nin on beşinci gününde vefât idüp hizmeti hâlî kalmağın hâlâ Trablus Sancağı'nda yirmi bir bin akçe ze'âmete mutasarrıf olan Kâtib Ali hizmet-i mezbûre uhdesinden gelür yarâr ehl-i kalem olmağın zikr olunan mukâta'acılık hizmeti mezbûr Ali'ye tevcih ve arz olunmuştu mezbûra müyesser olmayup Yahya nâm kimesne tevcih olunup emr-i şerîf verilmiş iken mezbûr Yahya bu âna değın hizmetine gelmeyüp hizmeti mu'attal kalup ve mezkûr Ali'den herkes rızâ ve şükran üzere olup ve mukâta'acı olması mâl-i mîrîye enfa'dır deyu arz eyledikleri ecilden fi'l-vâki' mezbûr Yahya varup mukâta'acılık hizmetinde olmamış ise Kâtib Ali'ye buyuruldu.

K. Ruus 241, s. 113.

XVI. YÜZYIL LAHSA EYALETİ DEFTERDARLIK TEŞKİLATI

Lahsa Eyaleti Defterdarlığı

Defterdarlık-ı Hazîne-i Lahsa

Lahsa beğlerbeğisi mektub gönderüp defterdâr olan Mehmed sancağa çıkup yeri mahlûdür deyu sâbıkâ Basra'da tımar defterdârı olan Pîr Mehmed'e verilmek buyuruldu.

Derkenar: Bâ-hatt-ı hümâyûn.
17 Cemâziyelâhir sene 992.

K. Ruus 242, s. 373.

Defterdarlık-ı Hazîne-i Lahsa

Sâbıkâ Bosna defterdârı olan Mehmed'e verilmek buyuruldu. Mukaddemâ zikr olunan defterdarlık Abdülbâki'ye Safed(?) sancağı ile ikiyüz bin akçe dirlik ile verilmeğın buna dahi vech-i meşruh üzere verilmek buyuruldu.

28 Rebîulevvel sene 998.

K. Ruus 252, s. 105?

Derkenar: Bâ-hatt-ı hümâyun.

Defterdarlık-ı Hazîne der Lahsa

Sâbıkâ Basra'da tımar defterdârı olan Pîr Mehmed'e verilmişdir.
17 Cemâziyelâhir sene 992.

K. Ruus 262, s. 177.

Defterdarlık-ı Hızane-i Lahsa

Bağdad Beğlerbeğisi Mehmed Paşa mektub gönderüp Lahsa defterdârı (...?) giriftar olmağla hizmeti mu'attal kalup sâbıkâ Haleb'de mukâta'acı olan Ali her vecihle ehl-i kalem ve müstehakdır deyu verilmek ricâsına arz itmeğın virilsün deyu buyuruldu.

Derkenar:Bâ-hatt.

19 Zilkade sene 999.

A.RSK 1473, s. 142.

Lahsa Eyaleti Mukataacılığı

Mukâta'acılık der Lahsa

Müşârun ileyh arzıyla hâlâ mukâta'acı Kasım bin Elvan hizmete kâdir değildir deyu Lahsa gönüllülerinin otuz dört akçe ile kâtibi olan Mustafa bin Mirza'ya verildi.

9 Ramazan sene 988.

K. Ruus 238, s. 127.

Mukâta'acılık-ı Hazîne-i Lahsa

Defterdar mektûbu ile sâbıkâ mukâta'acı hizmet itmeyüp Ahmed Paşa ile gitmişdir deyu Hasanoğlu Mustafa'ya ehl-i kalemdir deyu buyurulmuşdur.

23 Safer sene 994.

K. Ruus 245, s. 283.

Lahsa Eyaleti Muhasebeciliği

Muhâsebecilik der Lahsa

Müşârun ileyh arzı ile mukâbeleci ve muhâsebeci olan Mustafa defterdar olup ba'dehû tekâ'üd eden Bağdad'a gitmişdir deyu Lahsa'ya tâbî otuz akçe (...?) gönüllüleri kâtibi Hamza bin Hüseyin'e verilmek buyuruldu.

9 Ramazan sene 988.

K. Ruus 238, s. 127.

XVI. YÜZYIL MARAŞ EYALETİ DEFTERDARLIK TEŞKİLATI**Maraş Eyaleti Defterdarlığı**

Defterdarlık-1 Maraş

Sâbıkâ beğlerbeği olan Ahmed Paşa Kethüdâsı Hüseyin Kethüdâ'yı sâbık dirliği ile buyruldu.

29 Saferü'l-muzaffer sene 978.

Mühimme 8, s. 92.

XVI. YÜZYIL MISIR EYALETİ DEFTERDARLIK TEŞKİLATI**Mısır Eyaleti Defterdarlığı**

Defterdarlık-1 Mısır

Rumeli tımarları defterdârı Mehmed Çelebi'ye buyuruldu yüz kırk bin ile Tekrar arz olundukda yüz elli bin Osmani hesabınca iki bin beş yüz altın ile ferman olundu

Derkenar: Berât verildi.

Derkenar: Hatt-ı şerif paşa hazretlerindedir.

19 Cemâziyelâhir sene 971.

K. Ruus 218, s.38.

Defterdarlık-1 Hızâne-i Mısır

Âsitâne-i Sa'âdet'de yeniçeriler kâtibi olan Mustafa Çelebi'ye üç yüz bin akçe salyâne ile virilmek.

7 Ramazanü'l-mübârek sene 980.

K. Ruus 225, s. 164.

Defterdarlık-1 Hazîne-i Mısır

Mısır'da sâbık ruznâmecî iken Mısır defterdarlığı verilüp müyesser olmayan Sinan'a verilmek buyuruldu.

Derkenar. Bâ-hatt-ı hümayûn.

13 Zilkade sene 988.

K. Ruus 238, s. 189.

Defterdarlık-ı Mısır

Yüz altı bin akçe salyâne ile mehter emîni Hasan Efendi'ye.

Derkenar: Bâ-hatt-ı hümâyûn.

10 Ramazan sene 989.

K. Ruus 239, s. 173.

Hazînedarlık-ı Hazîne-i Âmire-i Mısır

Dergâh-ı âlî çavuşlarından Ömer Çavuş'a verilmek buyurulmuşdur.

19 Safer sene 994.

K. Ruus 245, s. 280.

Defterdarlık-ı Hazîne-i Mısır

Bi'l-fi'il Süveys kapudânı olup umerâ-i Mısır'ın ihtiyârlarından ve Âsitâne-i Sa'âdet medârın kadîmi emektarlarından olan Hasan Beg'e verilmek buyuruldu.

13 şehri-şevval sene 992.

Mühimme 50, s. 35.

Defterdarlık-ı Mahrûsa-i Mısır

Sâbıkâ Diyarbakır defterdârı olan Mahmud Çelebi'ye buyuruldu.

Derkenar: Bâ-hatt-ı hümâyûn.

10 Zilkade sene 995.

K. Ruus 249, s. 203.

Defterdarlık-ı Hazîne-i Mısır

Hâlâ Haleb defterdârı olan Yahya Efendi'ye verilmek buyuruldu.

Derkenar: Bâ-hatt-ı hümâyûn.

28 Zilkade sene 995.

K. Ruus 249, s. 217.

Defterdarlık-ı Hazîne der Mısır

Sâbıkâ Haleb defterdârı olan Seyyid Ahmed Efendi'ye buyurulmuşdur.

Derkenar: Bu dâhî.

19 Muharrem sene 1000.

A.RSK 1473, s. 195b.

Defterdarlık-ı Hazîne-i Mısır

Sâbıkâ Haleb defterdârı olan Mahmud Efendi'ye verilmek. Tekrar müşarun-ileyh rikâb-ı hümâyûna arzihal sunup sâbıkâ defterdâr olan kemâ yenbaği mutasarrıf

olduğu gibi kendüye dahi ol vechle ricâ defterdâr-ı sâbık mutasarrıf olduğu üslub üzere sancak ve ol mikdâr dirlik ile.

Derkenar: Bâ-hatt-ı hümâyûn.

Sene 998.

K. Ruus 252, s. 207.

Defterdarlık-ı Hazîne-i Mısır

Mısır Beğlerbeğisi Ahmed Paşa mektub gönderüp umerâ-i muhâfaza-i Mısır'dan Sinan Beğ için yarâr olup mal tahsilinde mücid ve sâ'îdir deyu inâyet ricâsına arz itmeğin Mısır defterdârı ref' olunup yerine mezbûr defterdar ola sancak salyânesi hazîneye kala buyuruldu.

Derkenar: Bâ-hatt-ı hümâyûn.

24 Safer sene 1001.

K. Ruus 253, s. 6.

Mısır Eyaleti Muhasebeciliği

Muhâsebecilik der Mısır

Sâbıkâ muhâsebeci olup bilâ sebep alınup alınan Mesihzâde Mehmed'e mukarrer olmak buyuruldu.

5 Cemâziyelâhir sene 982.

Mühimme 25, s. 268.

Muhâsebecilik-i Vilâyet-i Mısır

Budun'da Vezir Mustafa Paşa mektub gönderüp medreseden ma'zûl Mevlânâ Ömer için ehl-i kalem ve ehl-i ilm ve sâlih ve mütedeyyin olmağın hâline münâsib mansıb ricâsına arz idüp ve mezkûr gelüp zikr olunan muhâsebecilik mahlûldür deyu kendüye verilmesin ricâ itmeğin buyrulup mezkûr tekrar geldikde mukâbelecilik ricâ itmeğin eğer mahlûlse mezkûr tekrar gelüp muhâsebecilik mukâbeleciliğe verilüp mukâbelecilik kendüye verilmesin ricâ itmeğin buyuruldu.

21 Cemâziyelevvel sene 984.

K. Ruus 230, s. 361.

Muhâsebecilik-i Mahrûsa-i Mısır

Sâbıkâ ruznâmecî olan Mustafa'ya verilmek buyuruldu.

4 Cemâziyelâhir sene 995.

K. Ruus 249, s. 1.

Mısır Eyaleti Mukataacılığı

Mukâta'a-i Şarkiye der Mısır-ı Ma'mûre
Mahrûsa-i Mısır'da sâbıkâ gönüllüler ağası iken Yemen seferinde şehîd olan Hüseyin Ağa'nın oğlu olan Mehmed'e verilmek buyuruldu.

Derkenar: Verilmeye deyu buyuruldu.

24 Cemâziyelâhir sene 980.

K. Ruus 225, s. 115.

Mukâta'a-i Atala der Mısır

Sâbıkâ mahrûsa-i Mısır'da (boş) kâtibi olup hâlâ yevmî (boş) akçe ile müteveccih olan Kâtib Ali'ye verilmek buyuruldu.

Derkenar: Sâbık olan mukâta'acı silahdarlardan olup Mısır Beğlerbeğisi defteri mücibince Sûdde-i Sa'âdet'e gitmek fermân olunmağın mezbûre buyurulmuşdur.

27 Cemâziyelâhir sene 983.

K. Ruus 229, s. 337.

Mukâta'acılık-ı Şarkiye der Mısır

Mukâta'acı Kilârî Mehmed'in ref'i lâzım olup Tophâne ihrâcâtına kâtib olan sipâhî oğlanları zümresinden İbrahim'e buyuruldu.

Zikr olunan mukâta'acılık Mehmed'de olmayup Kâtib Sinan'da olunmak mukarrer buyurulup Sinan'ın sâbıkâ mutasarrıf olduğu Gılâl mukâta'ası mezkûr İbrahim'e buyuruldu

5 Cemâziyelâhir sene 982.

Mühimme 25, s. 268.

Mukâta'acılık-ı Gılâl der Mahmiye-i Mısır

Mukâta'acı olan Mahmud fevt olup yerine sâbıkâ deşşe kâtibi olan Câmî Beğzâde Mehmed müstehakdır deyu Mısır beğlerbeğisi arz itmeğın mezbûra verilmek buyuruldu.

25 Zilhicce sene 992

Mühimme 50, s. 47.

Mukâta'acılık-ı Şarkiye [Mısır]

Sâbıkâ Gılâl mukâta'acısı olan İbrâhim'e verilmek buyuruldu.

Fî gurre-i Zilkade sene 993.

Mühimme 50, s. 39.

Mukâta' acılık-ı Gılâl der Mahmiye-i Mısır
 Mukâta'acı olan Mahmud fevt olup deşîşe kâtibi olan Çayırbeğzâde Mehmed müstehakdır deyu Mısır beğlerbeğisi arz itmeğın mezbûre virilmek buyuruldu.
 25 Zilhicce sene 993.

Mühimme 50, s. 47.

Mukâta' acılık-ı Şarkiye der Mısır
 Sâbıkâ deşîşe kâtibi olan Nazar-zâde Mehmed'e verilmek buyuruldu.
 26 Şaban sene 993.

Mühimme 50, s. 118.

Mısır Eyaleti Mukabeleciliği

Mukâbelecilik der Mısır
 Yevmî yirmi akçe ile Mısır müteferrikalarından olan Sefer'e buyuruldu
 Derkenar: Siyavuş Paşa.
 K. Ruus 229, s. 335.

25 Cemâziyelâhir sene 983.

Mukâbelecilik der Mısır
 Sipâhî oğlanlarından Ömer Hırvat rikâb-ı hümâyûna arzihal sunup yarâr ve emekdâr olduğın bildirüp Mısır'da mukâbelesici olan kimesne üç seneden berû hizmet-i mezbûrededir deyu kendüye verilmesin ricâ itmeğın verilsin deyu buyuruldu.
 Derkenar: Bâ-hatt-ı hümâyûn.
 10 Ramazan sene 999.

A.RSK 1473, s. 55.

Mısır Eyaleti Tezkireciliği

Tezkirecilik
 Sâbıkâ Anadolu tezkirecisi olan Derviş mahmiye-i Mısır'da istihdâma ta'yîn olunup mâdem ki emr-i şerîf verilmiş iken kendü tezkireciliği âhara verilüp hayf olmağın zikr olunan baş tezkirecilik mezbûra verilmek buyuruldu.
 22 Şabanü'l-muazzam sene 992.

Mühimme 50, s. 112.

XVI. YÜZYIL REVAN EYALETİ DEFTERDARLIK TEŞKİLATI

Revân Eyaleti Defterdarlığı

Defterdarlık-ı Hazîne-i Revân, Livâ-i Karahisâr-ı Şarkî, Defterdarlık-ı Tımarhâ-i Revân, Çavuşluk-ı Dergâh-ı âlî

İspir beği olan Hızır Beğ ve ümerâdan İsmâil ve Erzurum defter kethüdâsı olan Mehmed Dergâh-ı mu'allâyâ kazâyâ defteri sunup ba'zı mevâddı dört yıla varınca bin iki yüz yük akçeye iltizâm ve kabûl idüp sa'yîleri mukâbilesinde müşârun ileyh Hızır'ın sancağı tahvîl-i âharına dek âhara virilmeyüp Revân ve Nahcivan vilâyetlerine müte'allik mâl-î mîrînin ve havâss-ı hümâyûnun zuhûru için eyâlet-i mezbûrenin mal defterdarlığı ile tahrîr ve taksîm buyurula ve İsmail Bey'e Karahisar-ı Şarkî sancağı virilüp tahvîli âharına dek sancağı tebdîl ve tağyîr olunmaya ve otuz iki bin ze'âmete müstahak olup İspir alaybeği olan Ali'ye Revân'ın timâr defterdarlığı ve Erzurum defter kethüdâsı olan merkûm Mehmed'in kethüdâlığı tahvîl âharına dek tebdîl ve tağyîr olunmaya ve zu'emâdan İbrâhim ve Mehmed ve Nuh ve Fazlullah ve Rüstem ve Mustafa'ya hâlâ Dergâh-ı âlî çavuşluğu ve Erzincan nâhiyesinde Şudebalı(?) karye ve gayrıdan yirmi bin dört yüz akçe ze'âmeti olan Mehmed'in ze'âmeti Şirvan muhafazasına kaldı deyu âhara virilmiş ki ve ibtidâ-i târihten mukarrer olup ve Dergâh-ı âlî çavuşluğuna ilhâk olunan ve Nuh nâm kimesneye beş bin akçe terakkî ve erbâb-ı timârdan Ali ve Ahmed ve Hüseyin'e Revân'dan tevcih olunmak üzere üçer bin akçe terakkî virile ve Erzurum eyâletine tâbî livâ ve nevâhînin tahrîr ve taksîmi kendüye fermân oluna ve mevâdd-ı mezbûre ziyâde ile âhara virilür ise şurûtumuz mukarrer kala deyu inâyet ricâ eyledükleri 998 Recebi'nin yirmi üçüncü günü arz olundukda şurût-ı mezbûre makbûle olup vech-i meşrûh üzere olan mevâd bunların mübâşeretî ile yerlû yerinden teftîş olup it-mâm-ı maslahat itdirile deyu fermân olunduğuna ve ruusa kayd olunup tezkireleri ve emirleri virilmek fermân olunduğuna Başdefterdar Seyyid Mehmed Efendi mümzâ tezkire virmeğîn kayd olunmak buyuruldu.

20 Ramazan sene 998.

ARSK. 1621, s. 11.

Defterdarlık-ı Hazîne-i Revân

Pasin Sancağıbeği Mehmed Beğ yarâr ve maslahatgüzâr olduğundan gayrı ehl-i kalem olup şimdîye değin emr olunan hizmetlerde istikâmeti zuhûra gelüp umûr-ı mâliyyeye küllî vukûfu ve şu'uru olmağın Pasin sancağı kemâkân tasarrufunda olmak üzere Revân'ın mal defterdarlığı buyurulmuşdur.

20 Rebî'ulevvel sene 995.

K. Ruus 248, s. 42.

Defterdarlık-ı Hızâne-i Revan

Kuzâtdan olup Âsitâne-i Sa'âdet'de avâruz bakâyâsı tahsiline me'mûr olan Mevlânâ Ali Efendi'ye Revan beğlerbeğisi ma'rifetiyle defterdâr-ı sâbıkın emvâlin tahsil etmek şartıyla verilmek buyuruldu.

Derkenar: Bâ-hatt-ı hümâyûn.

4 Şevval sene 1001.

K. Ruus 253, s. 183.

Defterdarlık-ı Hızâne-i Revan ma'a livâ-i Sürmeli

Sâbıkâ Hıms Beği Osman Bey Erzurum defterdarlığı kendüye olmak şartıyla üç yük peşin vermiş iken müyesser olmamağla peşin mukâbilesinde Revan defterdarlığı salyânesi hazîneye kalup livâ-i mezbûr ile Revan defterdarlığı kendüye verilmesin ricâ eylüdüğü arz olundukda fermân olduğuna başdefterdar Mahmud Efendi tezkire virmeğin mücibince amel olunmak buyuruldu.

5 Ramazan sene 1006.

A. RSK 1475, s. 6.

XVI. YÜZYILDA RUM EYALETİ DEFTERDARLIK TEŞKİLATI**Rum Eyaleti Defterdarlığı**

Defterdarlık-ı Hazîne-i Vilâyet-i Rum

Amasya kadısı olup müfettişi-i emvâl olan Hacı Mustafa Efendi şimdiye değin gönderilen irsâliyeden ve her sene yirmi iki bin filori ziyâde idüp iki bin filorisi kendüye has virilüp mâ'adâ yirmi bin filorisi aynı ile hazîne-i âmireye gönderilmek şartıyla.

3 Muharrem sene 992.

K. Ruus 242, s. 104.

Defterdarlık-ı Hazîne-i Rum

Sâbıkâ Van'da mal defterdârı olan Ahmed Efendi'ye verilmek buyuruldu.

12 Ramazanü'l-mübarek sene 992.

K. Ruus 244, s. 92.

Defterdarlık-ı Hazîne-i Vilâyet-i Rum

Rum Defterdârı Amasya kadısı Hacı Mustafa'ya verildi.

27 Muharrem sene 992.

Sâbıkâ Van'da mal defterdârı olan Ahmed Efendi'ye verilmiştir.

Sabıkâ girü Rum'da mal defterdârı olan Mustafa Efendi'ye verilmiştir.
27 Zilhicce sene 992.

K. Ruus 262, s. 55.

Defterdarlık-ı Hazîne-i Vilâyet-i Rum
Sâbıkâ Rum defterdârı olan Mustafa Efendi'ye verilmek.
Derkenar: Müjdesi müteferrika Mehmed Çelebi'ye.
27 Zilhicce sene 992.

K. Ruus 244, s. 154.

Defterdarlık-ı Hazîne-i Âmire-i Rum
Üç yüz kırk bin akçe salyâne ile sancak ile bi'l-fi'il defterdâr olan Mehmed Çelebi nâzır-ı emvâl olmak buyurıldı.

Fî 21 Şevval sene 988.

Berât kerde.

Müşârun ileyh fevt olup Mısır'da sâbıkâ Şarkiye mukâta'acısı olan Sinan Çelebi'ye verilmiştir. Ba'dehû yüz elli bin akçe salyâne ile şehir İsmail Çelebi'ye verilmiştir.

Hâlâ Mısır defterdârı olan Hasan Efendi fevt olduğın Mısır beğlerbeğisi arz eyleyüp Rumeli defterdârı Osman'a verilmesin i'lâm itmeğın üç yüz bin akçe ile berât itdiresin.

Fî 25 Ramazan sene 994.

Mütevellizâde Mustafa Çelebi'ye virüp ...? Yahya Çelebi'ye verilmiştir yine Mustafa Çelebi'ye mukarrer olmuştur.

K. Ruus 262, s. 82.

Defterdarlık-ı Rum

Rum Beğlerbeğisi Sinan Paşa mektub gönderüp Rum'un mal defterdarlığı ka-dîmi olmayup yakın zamanda müstakil defterdarlık olup mukâta'aları Karaman'da ve etrâfında vâki' olan yerlerin mukâta'alarıyla zabt oluna gelüp ve müstakil defterdarlık olalı bir ehl-i vukûf gelmemekle mukâta'at müşevveş olup mâdem ki bir ehil ve müstakîm kimesneye verilüp müstakil kalem yazmağa mâlın tahsili ehil değildir deyup sâbıkâ defter emîni olan Yahya mukâbele ve muhâsebecilik hizmetin idüp ehl-i vukûfdur deyu mezbûra verilmek ricâsına arz idüp havâlelikleri altmış bin akçeye fûruht idüp alanlar dahi levend ile re'âyâ üzerine çıkup zulm eylediklerin re'âyâ tezallüm idüp ta'addîsi olmağın (...?) verilmek şartıyla verile deyu buyuruldu.

19 Recep sene 1001.

K. Ruus 253, s. 101.

XVI. YÜZYILDA ŞAM EYALETİ DEFTERDARLIK TEŞKİLATI

Şam Eyaleti Defterdarlığı

Defterdarlık-1 Şam
Dergâh-1 Mu'allâ çarşnigirlerinden Şüca'a verildi ki Salih Hoca dimekle ma'rûfdur.

17 Rebülâhir sene 954.

K. Ruus 208, s. 98.

Defterdarlık-1 Hazîne-i Şam
Şam Beğlerbeğisi Derviş Paşa'nın mektubu mücibince sâbıkâ defterdar olan Ali Çelebi'ye verilmek buyuruldu ve Ali Çelebi'nin ze'âmeti defterdar olup hâlen ma'zûl Hüsrev Beğ'e verilmek buyuruldu.

21 Muharrem sene 981.

K. Ruus 225, s. 261.

Defterdarlık-1 Şam
Bağdâd Defterdârı Mehmed'e buyuruldu yüz yirmi bin ile buyuruldu.
19 Zilkade sene 981.

Mühimme 25, s. 80.

Defterdarlık-1 Hazîne-i Şam
Atala kadısı olan Mevlânâ Ramazan'a verilmek buyuruldu.
Derkenar: Bunların hatt-ı hümayûnı sâhib-i devletde kalmış.
Derkenar: Mûjdesi Sinan Çavuş'a.
17 Recebü'l-mürecceb sene 988.

K. Ruus 238, s. 58.

Defterdarlık-1 Şam
Südde-i Sa'âdetimde küçük ruznâmecî Seyfullah Efendi'ye buyuruldu.
4 Şevvali'l-mükerrerrem sene 988.

K. Ruus 238, s. 143.

Defterdârlık-ı Hazîne-i Şam

Mukaddemâ yüz kırk bin üç yüz doksan beş akçe haslarla Diyarbakır'da hazîne defterdârı olup ba'dehû Bağdad'da hazîne defterdârı olan Lâlezâr oğlu Ahmed Çelebi'ye 990 Zilhiccesi'nin beşinci gününden Şam'ın hazîne defterdârlığı inâyet olunup yüz kırk bin üç yüz doksan beş akçe ile teveccühâtıyla berât eyledi fi 19 Zilhiceti'ş-Şerife sene 990.

Bi'l-fi'il Diyarbakır'da hazîne defterdârı olan Yahyâ Efendi'ye verilmiştir.
10 Cemâziyelâhir sene 993.

K. Ruus 262, s. 71.

Defterdarlık-ı Hazîne-i Şam

Diyarbakır'da hazîne defterdârı olan Yahya Çelebi'ye verilme buyuruldu.
25 Cemâziyelâhir sene 993.

K. Ruus 244, s. 184.

Defterdarlık-ı Hazîne-i Şam

Sâbıkâ Erzurum defterdârı olan Ali'ye Kabzu(?) oğlu ibrâm ettiği Fersah(?) oğlunun yüz bin filoriden mâ'adâ olan beş yüz bin filoriyi arz itmek üzere verilme buyuruldu.

Derkenar: Bâ-hatt.
10 Muharrem sene 1000.

A. RSK 1473, s. 183.

Defterdarlık-ı Şam

Kıbrıs defterdârı olan Derviş Mehmed'e verilme buyuruldu
Derkenar: Bâ-hatt-ı hümayûn.
19 Şevval sene 1001.

K. Ruus 253, s. 220.

Defterdarlık-ı Hızâne-i Şam

Sâbıkâ Trablusşam Defterdârı Mehmed Efendi arzihal idüp yevmî doksan akçe ile Dergâh-ı âlî müteferrikalarından iken zikr olunan defterdarlık virilüp üç ay geçmeden ma'zul olup gadr olmuşdur deyu Şam defterdarlığının hasları hazineye kalıp kendü müteferrikalık ulûfesiyle virilürse hac masrafını ve kul mevâcibini edâ itdiğünden gayrı sair defterdarlar muhâsabelerinden ziyâde otuz bin filori gönderüp defterdarlık Ahmed'e virilürse ulûfesiyle müteferrikalığı üzerinde kalmak üzere ricâ eyledüğü arz olundukda virile deyu buyuruldu.

Derkenar: Bâ-hatt-ı hümâyûn.

15 Ramazan sene 1006.

A.RSK 1475, s. 10.

Şam Eyaleti Muhasebeciliği

Muhâsebecilik-i Hızâne-i Şam

Şam'da hazîne defterdârı Ali Çelebi mektubu mûcibince Şam zu'emâsından olup kendü ile vilâyet-i Şam tahrîrine kâtib ta'yîn olunan Mehmed'e enva'-i hizmetle sa'y itmişdir deyu arz itmeğin zikr olunan muhâsebecilik hizmeti ta'yîn olunmasının ricâ itmeğin verilmek buyuruldu. 14 Safer sene 981.

K. Ruus 225, s. 277.

Muhâsebecilik der Şam

Sâbıkâ Şam hazînesinde muhâsebeci olup ma'zûl olan Derviş'e buyuruldu.

8 Recep sene 980.

K. Ruus 230, s. 10.

Muhâsebecilik-i Hazîne-i Şam

Şam beğlerbeğisi ve defterdârı arzıyla kâtib Hasan'a buyuruldu arzı muttasıldır.

24 Cemâziyelâhir sene 991.

A.RSK 1464, s. 27.

Şam Eyaleti Mukataacılığı

Mukâta'acılık-ı Hazîne-i Şam

Şam kadısı mektub gönderüp Şam zu'emâsından olup hazîne-i Şam'da sâbıkâ mukâta'acı olan Kâtib Yahya için yarâr istikâmetle ma'rûf ehl-i kalem olup umûr-ı defâtirde fayıku'l-akrân olup defterdar azl olundukda mâl-ı mîrî umûr-ı mezbûra ısmarlanup küllî mal tahsiline bâis olup ihrâcaat-ı hacc-ı şerifde dahî nice sa'y olmuşdur ve mukâta'acılık bilâ sebep âhara verilmişdir deyu arz itmeğin mukarrer olmak buyuruldu.

Derkenar: Ayşe Sultan mektûbu vardır.

7 Safer sene 989.

K. Ruus 238, s. 293.

Mukâta'acılık-ı Hazîne-i Şam

Sâbikâ mukâta'acı olan Yahya'nın uslûb-ı defterden haberi olmağla ihtilâl virmeğin emr-i şerifle mukâta'acılık hazîne şâkirdlerinden İbrahim'e virilüp edâ-yı hizmet üzere iken mezbûr Yahya yine bir tarikle elde ettikde tekrâr fermân-ı hümâyûnla İbrâhim'e mukarrer olmuşken dahl itdirmediklerini müşârun ileyh İbrahim rikâb-ı hümâyûna arzihâl ile i'lâm itmeğin (...?) ile amel oluna.

20 Muharrem sene 990.

K. Ruus 239, s. 269.

Mukataacılık

Şam beğlerbeğisi mektub gönderüp sâbikâ mukâta'acı olan Yahya 97 senesinde hac yolunda kılar emânetinde istihdâm olundukda küllî bel' ve hıyâneti zuhûr eylemekle azli lâzımdır deyu mahrûsa-i (...?) mukâta'asından ma'zûl olan Kâtib Haydar'a verilmek ricâsına arz itmeğin arzı mûcibince buyuruldu.

27 Ramazan sene 997.

K. Ruus 251, s. 137.

Şam Eyaleti Tezkireciliği**Tezkirecilik-i Hazîne-i Şam**

Şam'da mal defterdârı mektub gönderüp tezkireci müteveffâ Pîri Çelebi şâkirdlerinden Hamza kadîmi emekdar olup Budun ve Hırsova tezkirecisi olmuşdur Şam'da emvâl-i hâssa tezkireciliği on beş akçe ile arz itmeğin buyuruldu.

5 Zilkade sene 988.

K. Ruus 238, s. 181.

Şam Eyaleti Nezaret-i Mal-ı Hassahğı**Nezâret-i Mâl-ı Hâssa-i Şam**

Hazîne-i Haleb Mukâta'ai Sadreddin Ramazan'a buyuruldu.

Yevmü'l-hamîs fi 9 Rebiulevvel sene 962.

K. Ruus 213, s. 139.

XVI. YÜZYILDA ŞİRVAN EYALETİ DEFTERDARLIK TEŞKİLATI

Şirvan Eyaleti Defterdarlığı

Defterdarlık-1 Hazîne-i Şirvan

Üç kere yüz bin akçe sancağla Dergâh-ı Mu'allâ müteferrikalarından vilâyet-i Erzurum'da yüz yirmi dört bin beş yüz on beş akçe ze'âmetle Dîvân-ı Hümâyûn kâtiblerinden olan Mehmed Çelebi'ye buyuruldu.

Derkenar: Tasarrufunda olan ze'âmet dahî arpalık olmak buyurulmuşdur.
9 Rebî'ulâhir sene 987.

K. Ruus 232, s. 242.

Defterdarlık-1 Hazîne-i Şirvan

Sâbikâ yüz elli akçe kadı olup ba'dehû Osman Paşa Erzurum tımarları defterdarlığın virdüğü Mustafa Çelebi arzihal idüp Şirvan'da hazîne defterdârı olan Mehmed'e (...?) sancağı virilüp defterdarlığı mahlûldür deyu kendüye sancakla verilme ricâ itmeğin.

Derkenar: Bâ-hatt-ı hümâyûn.
8 Cemâziyelevvel sene 989.

K. Ruus 239, s. 37.

Defterdarlık-1 Hazîne-i Şirvan

Köstendil'de on beş bin timâriyle elli bine müstahak Süleyman dâme mecdühüya zıkr olunan defterdârlık Mekur (?) nâhiyesinde Osmanlı nâm karye ile (...?) nâm karye ber vech-i tahmîn otuz beş bin altı yüz yetmiş altı ile ve kırk bin akçe Şirvan Hazînesi'nden salyâne alup tumâr-ı mezbûrî ve salyâne ile zıkr olunan karyeler ikyüz bin akçe ile berât eyledi.

12 Recebû'l-mürecceb sene 992.

K. Ruus 262, s. 252.

Defterdarlık-1 Hazîne-i Şirvan

Demirkapı'da Vezir Cafer Paşa yanında vâki' olan îrâd ve mesârifî görüp gözetmek için bir mal defterdârı lâzım olmağın ve hazîne-i âmirede mevkûfat hizmetinde olan Abbas ehl-i kalem olup defterdarlığa mahal olmağın virilsün deyu buyuruldu.

13 Şabanû'l-muazzam sene 992.

K. Ruus 244, s. 59.

Defterdarlık-ı Hazîne-i Şirvan ma'a Tahrîr-i Vilâyet-i Mezbûre
Zikr olunan defterdarlık ile vilâyet-i mezbûrenin tahrîri hizmeti dîvan kâtib-
lerinden Sezayi Mehmed'e verilmek.
Derkenar: Bâ-hatt-ı hümâyûn.
19 Şevval sene 995.

K. Ruus 249, s. 176.

Defterdarlık-ı Şirvan
Âsitâne-i Sa'âdet'de dîvan kâtiblerinden olan Sezayi Mehmed'e üç yüz yirmi
binle buyuruldu.
19 Şevval sene 995.

K. Ruus 249, s. 176.

Defterdarlık-ı Hızâne-i Şirvan
Şirvan'da olan Vezir Hasan Paşa mektub gönderüp Dergâh-ı âlî müteferrika-
larından olup. sâbıkâ kendü ze'âmetiyle Şirvan'ın mal defterdârı olan Sefer için ehl-i
kalem ve müstakimdir deyu defterdârılık salyânesi hazineye kalmak üzre kendü
ze'âmetiyle giru zikr olunun defterdarlık verilmek ricasına arz itmeğın arzı mûcibin-
ce tevcih oluna deyu buyuruldu.
Derkenar: Arz üzerinde hatt-ı hümâyûnladır.
9 Şehr-i Zilhiccetü'ş-şerife sene 999.

A. RSK 1473, s. 155.

Defterdarlık-ı Vilâyet-i Şirvan
Sâbıkâ Karaferye kadısı olan Mevlânâ Ahmed, sâlih ve mütedeyyin ve ehl-i
vukûf olup Şirvan defterdarlığı verilmek buyuruldu.
28 Şevval sene 1001.

K. Ruus 253, s. 226.

XVI. YÜZYILDA TEBRİZ EYALETİ DEFTERDARLIK TEŞKİLATI

Tebriz Eyaleti Defterdarlığı

Defterdarlık-ı Hazîne-i Âmire der Cânib-i Tebriz
Cafer Paşa mühürlü tezkire gönderüp Tebriz'de yüz otuz bin akçe salyâne ile
mal defterdârı olan Piyale fevt olup ve Diyarbakır'ın defter kethûdası olan Abdi için
yarar ve defter ahvâlinde haberdardır deyu zikr olunan mal defterdarlığını 94 Ra-

mazanı'nın on dokuzuncu gününden defterdâr-ı sâbık mutasarrıf olduğu salyâne ile tevcih itdüğün bildirmeğın tezkiresi mûcibince verilmek buyuruldu.

13 Şevval sene 994.

K. Ruus 248, s. 18.

Defterdarlık-ı Hazîne-i Tebriz

Defterdar Hasan Efendi'nin mûmzâ tezkiresi mûcibince Van'ın mal defterdârı olan Mehmed Efendi'nin şart-ı iltizâmı mûcibince defterdarlığa ilhâk buyurulmuştur.

Gurre-i Cemâziyelevvel sene 996.

K. Ruus 248, s. 81.

Defterdarlık-ı Mâliye-i Tebriz

Tebriz muhâfazasında olan Vezir Cafer Paşa hazretlerinin mektubu ve Defterdar Hasan Efendi'nin mûmzâ tezkiresi mûcibince Van defterdarlığına ilhâk olunup uslûb-ı sâbık üzre hâlâ Van'ın mal defterdarı olan Mehmed Efendi'ye iltizâm tarikiyle buyurulmuştur.

20 Cemâziyelâhir sene 997.

K. Ruus 248, s. 134.

Defterdarlık-ı Hazîne-i Tebriz

Vezir Cafer Paşa arzıyla sâbıkâ defterdar olan Abdi'ye buyuruldu.

Derkenar: Bâ-hatt.

8 Rebî'ulevvel sene 1001.

K. Ruus 253, s. 12.

XVI.YÜZYILDA TİMAŞVAR EYALETİ DEFTERDARLIK TEŞKİLATI

Tımaşvar Eyalet Defterdarlığı

Defterdarlık-ı Tımaşvar

Zikrolunan defterdarlık sabıka Van'da defterdâr olan İbrahim'e buyuruldu.
Kırk bin ile

Derkenar: Kayd Şud.

24 Muharrem sene 966.

K. Ruus 216, s. 19.

Defterdarlık-ı Hazîne-i Âmire-i Vilâyet-i Tımaşvar

Vilâyet-i mezbûre defterdârı Mehmed Çelebi hakkında ruk'a sunulup teftiş olundukda re'âyâyâ zulmü mukarrer olduğu arz olunmağın vilâyet-i mezbûre tımarları defterdârı Hüsrev Beğ'e buyuruldu.

15 Cemâziyelâhir sene 981.

K. Ruus 225, s. 343.

Defterdarlık-ı Hazîne-i Tımaşvar

Defterdar olan İsmail fevt olup defterdarlığı sâbıkâ Budun defterdârı olan Ahmed Efendi'ye buyuruldu.

Derkenar: Bâ-hatt-ı hümâyûn.

3 Safer sene 992.

K. Ruus 242, s. 151.

Defterdarlık-ı Hazîne-i Tımaşvar

Sâbıkâ Rumeli'nde tımar defterdârı olan Mustafa Çelebi'ye verilmek buyuruldu

Derkenar: Bâ-hatt-ı hümâyûn.

6 Cemâziyelâhir sene 992.

K. Ruus 242, s. 351.

Defterdarlık-ı Hazîne-i Tımaşvar

Tımaşvar Beğlerbeğisi Hasan'ın arzı mücebince sâbıkâ Filibe kadısı olan müfettiş Musluhiddin Efendi'ye verildi.

Derkenar: Bâ-hatt-ı hümâyûn.

5 Safer sene 997.

K. Ruus 250, s. 28.

Defterdarlık-ı Hızâne-i Tımaşvar

Hâla defterdar ref' olunup sâbıkâ Budun defterdârı olan Mehmed Efendi'ye verildi.

Derkenar: Bâ-hatt.

16 Ramazan sene 997.

K. Ruus 252, s. 27.

Defterdarlık-ı Hazîne-i Tımaşvar
Sâbıkâ Bosna beği hazîne defterdârı Mehmed'e buyuruldu.
15 Rebî'ulâhir sene 1001.

K. Ruus 253, s. 34.

Defterdarlık-ı Tımaşvar
Sâbıkâ hazîne-i Bosna defterdârı olan Mehmed'e arzihal üzere Tımaşvar defterdarlığı buna virilsün deyu buyuruldu.
15 Rebî'ulâhir sene 1001.

K. Ruus 253, s. 34.

Defterdarlık-ı Hazîne-i Tımaşvar
Dîvan kâtiblerinden Katib-i Cev Mahmud Efendi müstakîm ve emekdâr olup vâkı' olan Rumeli seferlerinde seferleyüp uğur-ı hümayûnda küllî hizmeti zuhûra gelmeğin ze'âmet ve kitâbeti ile defterdar olmak buyuruldu.
Derkenar: Bâ-arz-ı Kapudan Halil Paşa.
15 Rebî'ulevvel sene 1005.

K. Ruus 254, s. 17.

Tımaşvar Eyaleti Muhasebeciliği

Tımaşvar defterdârı mektup gönderüp vilâyet-i Tımaşvar'ın muhâsebecisi olmayup muhâsebeci lâzımdır deyu defter-i hâkânîde kitâbet hizmeti anda Abdülhâdî yarâr ehl-i kalemdir vilâyet-i mezbûrenin yirmi akçe ulûfe ile muhâsebeci olmasın i'lâm itmeğin on beş ile muhâsebeci olmak buyuruldu.
Yevmü'l-hamîs fi 9 Rebî'ulevvel sene 962.

K. Ruus 213, s. 13.

Tımaşvar Eyaleti Mukabeleciliği

Mukâbelecilik-i Hızâne-i Tımaşvar
Dergâh-ı âlî silahdarlarından yirmi üçüncü bölükde yevmî yirmi yedi akçeye mutasarrıf olan Mehmed Arnavud gelüp bi'l-fi'il mukâbelecî olan Mahmud ze'âmete mutasarrıf olup sefere eşmemek için on yıldan ziyâde mukâbelecilik hizmetinde olup mezkûr ulûfesiyile hizmet-i mezbûrei edâ etmek üzere kendüye virülmesin ricâ itmeğin zikr olunan mukâbelecilik mezbûr Mehmed'e buyuruldu.
Gurre-i Recebü'l-müreccib sene 983.

K. Ruus 229, s. 342.

XVI. YÜZYILDA TRABLUŞSAM EYALETİ DEFTERDARLIK TEŞKİLATI

Trablusşam Eyaleti Defterdarlığı

Defterdarlık-1 Trablus

Çakırcılar kâtibi olan za'im Mustafa'ya elli bin akçe ile verilmek.

7 Rebî'ulâhîr sene 985.

A. RSK 1461, s. 84.

Defterdarlık-1 Hazîne-i Trablusşam

Hâlâ müstakil defterdarlık olup Kıbrıs'da tımar defterdârı olan Ahmed Çelebi'ye verilmek buyuruldu.

Derkenar: Bâ-hatt-ı hümâyûn.

22 Safer sene 992.

K. Ruus 242, s. 182.

Defterdarlık-1 Hızâne-i Âmire-i Trablusşam

Sâbıkâ hızâne-i âmiremin Erzurum cânibi defterdârı olan Ahmed Efendi'ye verilmek buyuruldu.

15 Şevval sene 997.

K. Ruus 248, s. 139.

Defterdarlık-1 Hazîne-i Trablusşam

Serdar hazretleri mektub gönderüp hâlâ Trablusşam defterdârı olan Mehmed tahsîl-i malda ihmâl üzre olmakla sâbıkâ yüz otuz akçe salyâne ile Erzurum defterdârı olan Ahmed'e tevcih idüp emr-i şerif virmeğin virilsün deyu buyuruldu.

22 Zilkade sene 997.

K. Ruus 252, s. 96.

Defterdarlık-1 Hazîne-i Trablusşam

Sâbıkâ Trablusşam defterdârı Mehmed rikâb-ı hümâyûna arz-ı hal sunup bundan akdem zikr olunan defterdarlık tevcih olundukda yirmi bin filori peşin virüp ve Kabe mühimmâtıçün on yedi bin filori virmeğe Serdar Ahmed nâm kâdı arz itmekle verilmişdür hayıfdr deyu mukarrer olmasın ricâ itmeğin sa'y ve istikâmeti var ise yerinde ibkâ oluna deyu buyuruldu.

7 Zilhicce sene 997.

K. Ruus 252, s. 109.

Defterdarlık-ı Hazîne-i Tımaşvar

Sâbıkâ Bosna beği hazîne defterdârı Mehmed'e buyuruldu.

15 Rebî'ulâhir sene 1001.

K. Ruus 253, s. 34.

Defterdarlık-ı Tımaşvar

Sâbıkâ hazîne-i Bosna defterdârı olan Mehmed'e arzihal üzere Tımaşvar defterdarlığı buna virilsün deyu buyuruldu.

15 Rebî'ulâhir sene 1001.

K. Ruus 253, s. 34.

Defterdarlık-ı Hazîne-i Tımaşvar

Dîvan kâtiblerinden Katib-i Cev Mahmud Efendi müstakîm ve emekdâr olup vâkî' olan Rumeli seferlerinde seferleyüp uğur-ı hümâyûnda küllî hizmeti zuhûra gelmeğin ze'âmet ve kitâbeti ile defterdar olmak buyuruldu.

Derkenar: Bâ-arz-ı Kapudan Halil Paşa.

15 Rebî'ulevvel sene 1005.

K. Ruus 254, s. 17.

Tımaşvar Eyaleti Muhasebeciliği

Tımaşvar defterdârı mektup gönderüp vilâyet-i Tımaşvar'ın muhâsebecisi olmayup muhâsebeci lâzımdır deyu defter-i hâkânîde kitâbet hizmeti anda Abdülhâdî yarâr ehl-i kalemdir vilâyet-i mezbûrenin yirmi akçe ulûfe ile muhâsebeci olmasın i'lâm itmeğin on beş ile muhâsebeci olmak buyuruldu.

Yevmü'l-hamîs fi 9 Rebî'ulevvel sene 962.

K. Ruus 213, s. 13.

Tımaşvar Eyaleti Mukabeleciliği

Mukâbelecilik-i Hızâne-i Tımaşvar

Dergâh-ı âlî silahdarlarından yirmi üçüncü bölükde yevmî yirmi yedi akçeye mutasarrıf olan Mehmed Arnavud gelüp bi'l-fi'il mukâbelecisi olan Mahmud ze'âmete mutasarrıf olup sefere eşmemek için on yıldan ziyâde mukâbelecilik hizmetinde olup mezkûr ulûfesıyla hizmet-i mezbûrei edâ etmek üzere kendüye virülmesin ricâ itmeğin zikr olunan mukâbelecilik mezbûr Mehmed'e buyuruldu.

Gurre-i Recebû'l-mürecceb sene 983.

K. Ruus 229, s. 342.

XVI. YÜZYILDA TRABLUŞSAM EYALETİ DEFTERDARLIK TEŞKİLATI

Trablusşam Eyaleti Defterdarlığı

Defterdarlık-1 Trablus

Çakırcılar kâtibi olan za'im Mustafa'ya elli bin akçe ile verilmek.

7 Rebî'ulâhîr sene 985.

A. RSK 1461, s. 84.

Defterdarlık-1 Hazîne-i Trablusşam

Hâlâ müstakil defterdarlık olup Kıbrıs'da tımar defterdârı olan Ahmed Çelebi'ye verilmek buyuruldu.

Derkenar: Bâ-hatt-ı hümâyûn.

22 Safer sene 992.

K. Ruus 242, s. 182.

Defterdarlık-1 Hızâne-i Âmire-i Trablusşam

Sâbıkâ hızâne-i âmiremin Erzurum cânibi defterdârı olan Ahmed Efendi'ye verilmek buyuruldu.

15 Şevval sene 997.

K. Ruus 248, s. 139.

Defterdarlık-1 Hazîne-i Trablusşam

Serdar hazretleri mektub gönderüp hâlâ Trablusşam defterdârı olan Mehmed tahsîl-i malda ihmâl üzere olmakla sâbıkâ yüz otuz akçe salyâne ile Erzurum defterdârı olan Ahmed'e tevcih idüp emr-i şerif virmeğin virilsün deyu buyuruldu.

22 Zilkade sene 997.

K. Ruus 252, s. 96.

Defterdarlık-1 Hazîne-i Trablusşam

Sâbıkâ Trablusşam defterdârı Mehmed rikâb-ı hümâyûna arz-ı hal sunup bundan akdem zıkr olunan defterdarlık tevcih olundukda yirmi bin filori peşin virüp ve Kabe mühimmâtıçün on yedi bin filori virmeğe Serdar Ahmed nâm kâdı arz itmekle verilmişdür hayıfdir deyu mukarrer olmasın ricâ itmeğin sa'y ve istikâmeti var ise yerinde ibkâ oluna deyu buyuruldu.

7 Zilhicce sene 997.

K. Ruus 252, s. 109.

Defterdarlık-ı Hazîne-i Trablusşam
Tımaşvar Defterdârı Mehmed Efendi'ye buyuruldu.
15 Rebi'ulâhir sene 1001.

K. Ruus 253, s. 34.

Defterdarlık-ı Trablusşam
Sâbikâ Tuna Defterdârı Mustafa Efendi'ye buyuruldu.
Derkenar: bu dahî.
Derkenar: Hatt-ı hümâyûn sâhib-i devlettedir.
19 Muharrem sene 1000.

A.RSK 1473, s. 195.

Defterdarlık-ı Hazîne-i Trablusşam
Sâbikâ Südde-i Sa'âdetde mukâbele hizmetinde olup hâlâ sipâhi oğlanları ki-
tâbetinden munfasıl olan Mehmed Efendi'ye buyuruldu.
24 Muharrem sene elf.

A.RSK 1473, s. 200.

Defterdarlık-ı Hizâne-i Trablusşam
Seyfioğlu Yusuf Bey mektub gönderüp Trablusşam müstakil defterdarlık olup
kendü nâzır-ı emvâl iken umenâ ve ummâlin akçeleri suhûletle tahsîl olunup vaktiy-
le Âsitâne'ye irsâl olunurken Trablusşam defterdarlığı Haleb'e ilhâk olunmakla mâ-
beyninde bu'd-ı mesâfe olup yolları muhavvef olmağın umenâ ve mültezimîn hazî-
neyi Haleb'e irsâl eylemekte havf idüp Haleb'e vâsıl olduğu takdîrce mahallerine
kayd olunmamağla umenâya gadr olmağın üslûb-ı sâbık üzere müstakil defterdarlık
olup Dergâh-ı âlf müteferrikalarından iken Tımaşvar defterdârı olan Katib Mahmud
salyânesi hazîneye kalmak üzere müteferrikalık ve kitâbet ve ze'âmeti ile virilürse
umenâ ve mültezimînin uhdelerinde olan malı kıstü'l-yevm üzere tahsîl idüp bin se-
nesinden berû sâir defterdarlar gönderdikleri irsâliyelerinden on bin altın ziyâde
göndermek üzere ta'ahhüd iderim deyu inâyet ricâ eylediği arz olundukda vech-i
meşrûh üzere fermân olunduğuna Başdefterdar Mahmud Paşa tezkire virmeğın veril-
mek buyuruldu.

5 Ramazan sene 1006.

A.RSK 1475, s. 6.

Trablusşam Eyaleti Tezkireciliği

Tezkirecilik-i Maliye

Müşârun ileyh arzıyla Trablusşam zu'emâsından Mustafa'ya verilmek buyuruldu

15 Cemâziye'lâhir sene 992.

K. Ruus 242, s. 368.

Tezkirecilik-i Mâliye-i Trablusşam

Defterdarı arz gönderüp tezkireci olan Mustafa ihtiyârıyla ferâgat etmeğin Hama zu'emâsından Kâtib Mehmed'e buyuruldu.

17 Safer sene 995.

*A.RSK. 1466, s. 5.***Trablusşam Eyaleti Ruznameciliği**

Ruznâmecilik der Hazîne-i Trablusşam

Trablusşam Defterdârı Ahmed Efendi arzıyla Kıbrıs zu'emâsından Ali'ye buyuruldu. Muhasebecilik-i hazîne-i mezbûre müşârun ileyh arzıyla Trablus zu'emâsından İbrahim'e verilmek buyuruldu

15 Cemâziyelâhir sene 992.

*K. Ruus 242, s. 368.***Trablusşam Eyaleti Varidatçılığı**

Vâridatçılık-ı Hazîne-i Trablusşam

Müşârun ileyh arzıyla Veli bin Mehmed on beş akçe ile vâridâti olmak buyuruldu.

15 Cemâziyelâhir sene 992.

*K. Ruus 242, s. 368.***Trablusşam Eyaleti Mukataacılığı**

Mukâta'acılık-ı Trablusşam

Şam Trablus Defterdarı Ahmed Efendi arzıyla hazînedede ruznâme ve mukâbele hizmetinde olan Trablusşam zu'emâsından Hasan'a buyuruldu.

11 Cemâziyelâhir sene 992.

A.RSK. 1464, s. 54.

Trablusşam Eyaleti Muhasebeciliği

Muhâsebecilik der Hazîne-i Mezbûre

Müşârun ileyh arzıyla Trablus zu' emâsından İbrâhim'e virilmek buyuruldu.

15 Cemâziyelâhir sene 992.

*K. Ruus 242, s. 368.***XVI. YÜZYILDA TRABLUSGAR B EYALETİ DEFTERDARLIK TEŞKİLATI****Trablusgarb Eyaleti Defterdarlığı**

Defterdarlık-ı Hazîne-i Trablusgarb

Hâliyâ defterdar olan Mustafa Beğ ahâli-i vilâyet ile zindegânîsi olmayup dâ-imâ fisk u fücûrda olmağla beytû'l-mâli itlaf ve israf üzre olup mâdem ki ol cânibde defterdardır hazîneye bir akçe hâsil olmaz deyu sâbıkâ diyâr-ı garbda iki yüz bin akçe ile defterdâr olan Mehmed için sâlih ve mütedeyyin ahâli-i vilâyet ile zindegânî üzre olup diyâr-ı garbda şimdiye değin bir akçe gelmez iken mezbûrun ikdâmı ile hazîneye nice bin filori dâhil olmuştur hazîneye iki yüz binle defterdâr olmak için Haydar Paşa mektub göndermeğın buyuruldu.

Derkenar: Bâ-hatt-ı hümayun.

17 Rebi'ulâhir sene 989.

K. Ruus 239, s. 14.

Defterdarlık-ı Trablusgarb

Vilâyet-i Karaman ze'âmeti olan Hüseyin'e verilmek buyuruldu.

Derkenar: Çavuşbaşı iltimâsıyla.

18 Şevval sene 992.

*K. Ruus 224, s. 128***XVI. YÜZYILDA TUNA EYALETİ DEFTERDARLIK TEŞKİLATI****Tuna Eyaleti Defterdarlığı**

Defterdarlık-ı Tuna

Sâbıkâ Kıbrıs defterdârı olan Ebezâde Mehmed Efendî'ye buyuruldu.

Derkenar: Bâ-hatt-ı hümayûn

10 Zilkade sene 995.

K. Ruus 249, s. 203.

Defterdarlık-ı Hızâne-i Âmire der Vilâyet-i Tuna

Tuna defterdârı olan Süleyman leyl ü nehâr fisk u fücûr ile âlûde olup tahsîl-i emvâlde olmayıp istihâleye varan çavuşa itâle-i lisan edüp mukaddemden(?) ta'addî üzere aslâ hazîne göndermemenin ref' olunup sâbikâ Erzurum defterdârı olan Sarı Defterdar dimekle ma'rûf Musluhiddin Efendi'ye buyuruldu.

Derkenar: Bâ-hatt-ı hümâyûn.

26 Muharrem sene 998.

K. Ruus 252, s. 157.

XVI. YÜZYILDA TUNUS EYALETİ DEFTERDARLIK TEŞKİLATI**Tunus Eyaleti Defterdarlığı****Defterdarlık-ı Hazîne-i Tunus**

Diyâr-ı Garb'da Beledü'l-inâb(?) beği olan Mehmed Beğ arz gönderüp livâ-i mezbûr Tunus beğlerbeğliğine karfî olup havâss-ı hümâyûna ilhâk olunup üç yılda hazîneye otuz bin sikke filori teslim eylemek üzere kabûl edip hâlfyâ şöyle ki sancağınla Tunus defterdarlığı defterdarlık ze'âmeti olan ref'-i murâbahat(?) ile verilürse üç yılda yirmi bin filori defterdârlığından ve otuz bin altın Beledü'l-inâb(?) mahsûlünden ki cümle üç yılda elli bin filori olur uhdesine alıp kabûl eylemeğin vech-i meşrûh üzere Tunus defterdarlığı verilmek.

13 Safer sene 989.

K. Ruus 238, s. 302.

XVI. YÜZYILDA VAN EYALETİ DEFTERDARLIK TEŞKİLATI**Van Eyaleti Defterdarlığı****Defterdarlık-ı Vilâyet-i Van**

Van defterdarlığı Kubad Paşa'nın oğlu olup Bidlis kulları ağası olan Süleyman'a buyuruldu.

Derkenar: Kayıd şud.

19 Recep sene 967.

Mühimme 4, s. 50.

Defterdarlık-ı Hazîne-i Van

Merhûm Kadızâde Efendi'nin oğlu olup Rumeli tımar defterdarlığından ma'zûl olan Mahmud Çelebi'ye müşârun ileyh kabûl etmeyüp Mısır'da Garbiye ka-zâsından munfasıl Süleyman Efendi'ye.

Derkenar: Bâ-hatt-ı hümayûn.
16 Muharremü'l-haram sene 989.

K. Ruus 238, s. 267.

Defterdarlık-ı Hazîne-i Van

Rıdvan Paşa mektub gönderüp defterdâr olan Ali içan dâimâ tamâh ve hıyânetten hâlf olmayup ref'i lâzımdır deyu sâbıkâ Şam tezkirecisi olan Seyyid Ahmed'e olmak ricâ itmeğin buyuruldu.

Yüz yirmi bin akçe salyâne ile buyuruldu.

Derkenar: Bâ-hatt-ı hümayûn.
15 Safer sene 989.

K. Ruus 238, s. 307.

Defterdarlık-ı Hazîne-i Âmire-i [Van]

Van ve Urûmî Beğlerbeğisi Hüsrev Paşa ve Elçi İbrahim Can mektûb gönderüp mukaddemâ Van'da mal defterdârı olup ze'âmete mülhak olan Mehmed zîde mecduhû için ehl-i kalem ve sâhib-i ma'rifet olup Van'da mal defterdârına küllî ihtiyâç vardır deyu arz eyledüğü ecilden müstehak olduğı ze'âmeti ile buyuruldu.

20 Safer sene 994.

K. Ruus 248, s. 8.

Defterdarlık-ı Hazîne-i Van

Sâbıkâ Van'ın hazîne defterdârı olan Abdi'ye buyurulmuşdur.

15 Ramazan sene 996.

K. Ruus 248, s. 86.

Van Eyaleti Mukataacılığı

Haleb'de Şikk-ı Sâlis mukâta'acısı Mehmed arzihâl gönderüp Van kullarından Derviş nâm kimesne mezkûr için âhar mukâta'acılık olmuşdur deyu hilâf-ı vâki' mukâta'a satın aldudüğün ve kendüye âhar mukâta'acılık olmadığın bildirmeğün mukarrer olmak buyuruldu

16 Recep sene 981.

K. Ruus 226, s. 87.

Van Eyaleti Muhasebeciliği

Muhâsebecilik-i Hazîne-i Van

Van zu'emâsından Muş sancağında yirmi bin akçe ze'âmeti olan Seyyid Efla-
tun'a verilmek buyuruldu.

13 Rebi' ulâhir sene 987.

*Mühimme 37, s. 238.***XVI. YÜZYILDA YANYA EYALETİ DEFTERDARLIK TEŞKİLATI****Yanya Eyaleti Mukataacılığı**

Mukâta'acılık-ı Yanya

Hâlâ hazîne-i Yanya'da teşrifatçı olan Abbas'a verilmek buyuruldu.

16 Ramazan sene 986.

*A.RSK 1461, s. 335.***XVI. YÜZYILDA YEMEN EYALETİ DEFTERDARLIK TEŞKİLATI****Yemen Eyaleti Defterdarlığı**

Defterdarlık-ı Hızâne-i Âmire der Yemen

Hâlâ olan defterdar ref' olunup Aydın ve Saruhan müfettişi Manisalı Tahir-
zâde Mustafa'ya verilmek buyuruldu.

24 Cemâziyelevvel sene 988.

K. Ruus 238, s. 12.

Defterdarlık

Vilâyet-i Yemen hazînesinin defterdarlığı sâbıkâ salyânemizle kadısı olan
Mevlânâ Mahmud'a iki yüz elli bin akçe salyâne ile emr olunup iki yüz elli bin akçe
ile berât itdi fî gurre-i Saferi'l-muzaffer sene 987

Hâliyâ nâzır-ı emvâl olan Mustafa'ya dahî iki yüz elli binle virildi berât eyle-
di.

Derkenar: Ber müceb-i arz-ı Hasan Paşa mirmîrân-ı Yemen

Fî 10 Ramazan sene 989.

K. Ruus 262, s. 102.

Defterdarlık-ı Hazîne-i Yemen

Yemen'de olan Vezîr Hasan Paşa arzıyla Dergâh-ı âlî müteferrikalarından olup kitâbet hizmetinde olan Hüseyin yarar olup mal hizmetinde küllî sa'yi olup defterdâr olmak buyuruldu.

Derkenar: Bâ-hatt-ı hümâyûn.

15 Recep sene 995.

K. Ruus 249, s. 59.

XVI. YÜZYILDA ZÜLKADİRİYE EYALETİ DEFTERDARLIK TEŞKİLATI

Zülkadiriye Eyaleti Defterdarlığı

Defterdarlık-ı Zülkadiriye

Rumeli'nde zeâmet tasarruf eden Yar Ali'ye buyuruldu

15 Cemâziye'l-evvel sene 963.

Mühimme 2, s.44.